

www.e-rara.ch

**Epistola magistri Benedicti Passavanti responsiva ad commissionem
sibi datam a venerabili D. Petro Lyseto, nuper Curiae Parisiensis
praesidente : nunc vero Abbate sancti Victoris, prope muros.**

Benedictus Passavantius [Bèze, Théodore de]

[Genève], 1553

Bibliothèque de Genève

Shelf Mark: Bc 3319

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-6060>

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Rés.

Bc

3319

Ce volume la 1re édition de l'*Epistola Magistri Benedicti Passavantii*
est
est un petit in-8°. de 45 feuillets, en caractères italiques et de
24 lignes à la page; elle porte la date de M. D. LIII, mais sans indication
de libraire ni de lieu d'impression. La Bibliothèque nationale en possède
un exemplaire (Z. + 1342), sur lequel nous avons collationné le texte
de la présente édition (Paris, Ed. Lissac 1875).

Chef-d'œuvre de la prose macaronique, qu'on
attribue, avec beaucoup d'apparence, de raison,
à Théodore de Bèze. Rabelais ne l'aurait pas
désavoué.

(Nodier, Douc. Sav. 1844. in-8. p. 121).

Le marquis du Bouze (Analactabiblion. T. I, p. 301) dit que cette
lettre est remplie de sel et de génie satirique.

V. Sallengre Mém. de litt. T. I. partie, p. 320. M. l'p. 822.
p. 195. une édition corrigée que les notes de Le Duchat.
Cette édition de 1553 est l'originale, elle est très rare.

L'*Epître au lecteur* (Candido lectori) ne se trouve pas dans
les 1re édition, du Passavant. — elle n'est pas la Complainte de Pierre Lixet.

L'ouvrage a été réimprimé à la suite des *Epistolae*
obscurocum virorum, édition de Londres, 1710 et 1742,
et aussi, avec des notes de Le Duchat et la Complainte
de messire P. Lixet sur le temps de son feu nez, en vers,
dans la 1re partie du second volume des Mémoires de litt.
rature de Sallengre, en 1717. (Brunet. Manuel T. I. p. 802).

Le Passavant de Théodore de Bèze.

Epître de Maître Benoît Passavant à Monsieur Pierre
Lixet, où il lui rend compte de sa mission à Genève et
de ses conversations avec les hérétiques. Traduite pour la
première fois du latin macaronique de Théodore de Bèze
par Théodore Lixet. Avec la suite en regard et la Complainte
de Monsieur Pierre Lixet sur le temps de son feu nez. Paris,
Didot L'Éveillé, 1875. in-18. Éclaircissement pap. de Holl. 3 f. 20

4 ff. titre et note signée I.L.

Epître de Passavant (Candido lectori) 3 p.

Epître... p. 4-201. Complainte p. 202 à 206.

Table des matières. p. 207 et 208.

Epistola. m. 1. 1. 1.

Epistola. m. 1. 1. 1.
Epistola. m. 1. 1. 1.
Epistola. m. 1. 1. 1.
Epistola. m. 1. 1. 1.
Epistola. m. 1. 1. 1.
Epistola. m. 1. 1. 1.

Epistola. m. 1. 1. 1.

M 32 -

8 of 100

Epistola magistri

BENEDICTI PASSAVANTII

Responsiva ad commissionem sibi
datam à venerabili D. Petro Ly-
seto, nuper Curia Parisiensis præ-
sidente: nunc verò Abbate sancti
Victoris, prope muros.

M. D. LIII.

Epistola magistri

BENEDICTI PASSAVANTII

Responsus ad commissum neminem

data in a venerabili D. Petro Iy-

tero, super curia Parisiensis pri-

ncipaliter nunc vero Apparelandi

Victoris prope muros

11 3301.

M. D. LIII.

Omne Nuper-præsides & Nunc-ab-
bas, post recommendationes meas hu-
millimas, imprimis & ante omnia
præmissas. Enimvero ex quo tempo-
re sospites & alacres venimus in istam patriam
secundum commissionem vestram, non scripsi-
mus ad vestram Nuper-præsidentiam, ob multas
peremptorias rationes. Primò, quia ego magis vo-
lebam expectare, quàm intimare vestram Nunc-
abbatiam ad dimidium: sciens quòd sicut vos e-
stis tantum subtilis, quòd ego non possum dicere
quod, vos faceretis in vestro capite mille quæstio-
nes sicut solebatis fuit tempus in parlamento, a-
deò quòd vobiscum fastidiretis omnes, & non
possetis inuenire resolutionem, quia hæc omnia
magis sunt facti quàm iuris. nam si essent iuris,
vos intelligeretis ad dimidium verbum. Itaque
ego expectabam, donec possem vobis omnia com-
putare de puncto ad punctum. Secundò, quia isti
hæretici habent vnā practicā tam diuersā
à nostra, quòd ego non poteram primo ictu intel-
ligere intentionem ipsorum: & ideo (sicut habet
Canon nostræ missæ) ego prius bene fui impedi-
tus, sicut cognoscetis post. Tertiò, quia vos me do

EPISTOLA

cuiſtis facere proceſſus longos, ego etiam fui longus in iſto caſu: ſed hoc ego dico iocabundus, & etiam pariter æſtimo quòd capietis in ioco poſt prandium.

Sic igitur (vt ego incipiam) debetis ſcire quòd feci tantum per meos dies, quòd veni ad Gebennam illam, quam tanto opere, neque ſine cauſa, odiſtis. Quia proſecto ego cogitaui, quòd dicta eſſet Gebenna, quaſi Papa Gehenna. Et poſtquam veni, & me debotaui audacter, quia nemo vnquàm mihi dixit peius quàm nomen meum, incontinenti memor practicæ veſtræ, ego feci bonam minam, dicens, O quàm ego ſum lætus quòd ego veni in iſtam bonam patriam Euangelij! & vnus dixit mihi, quòd ego eſſem bene ventus. Poſtea nos pransi ſumus, & inter prandendum ego incepti iacere verba de noſtro negotio, dicens, Ego venio de Pariſius, vbi ego vidi magnam pietatem. Et quid? dixit alius. Ego dixi, Comburi ſanctos homines ſicut fasciculos. ſed ego loquebar per irriſionem: & deinde docuiſtis me, & M. noſter Picardus, quòd mentiri ad bonam intentionem nò eſt malum. Præterea dixi, Non eſt tumultus Pariſius quàm de domino Lyſeto Nuper-præſidente

&

& Nūc-abbate sancti Victoris prope muros Pa-
 risius, qui fecit vnum terribilem librum aduersus
 pseudoeuangelicam hæresim: adeò vt dicāt quòd
 nos hæretici non respondimus, quia non potui-
 mus respondere, & quia qui tacet consentit, idè
 est factum de nobis. Itaque, quia ego non pote-
 ram amplius pati hæc dici, veni huc vt ego roga-
 rem Dominum Calvinum, vt ipse illi responderet
 de parte Dei, quia sine hoc factum est de ecclesia
 Dei, & iste Lysetus plus vastabit vno die, quàm
 vos ædificaueritis in mille annis. Et statim vnus
 certus assistens, quem non cognoscebam, de quo
 non dares liardum, cœpit ridere tam profundè,
 vt ego non potuerim ferè tenere continentiam.
 Et dixit, Vos ergo loquimini de domino Nuper-
 præsidente, certè ecce bonum numerum. Quo-
 mòdò valet dominus nasus eius? est-ne semper ve-
 stitus de cramesino? est-ne semper damasquina-
 tus? Dicebat bonus ille magister noster de Ga-
 gneyo quòd omnes hæretici erant pallidi. Valet
 consequentia. Dominus Nuper-præsides est adeò
 rubeus quòd vna lagena vini theologici siue ver-
 melli, ergò non est hæreticus. Et quia non potest
 esse Cardinalis, id est cardo sanctæ ecclesiæ apo-

EPISTOLA

statica per caput, ipse est per æquiualeus, id est per nasum. nam quis est tam hæreticus qui sustineat dicere, quòd vnus nasus non valeat bene vnum pileum? Patet antecedens per omnes qui viderunt ipsius nasitudinem. Ergo &c. Sed ad propositum, nos vidimus vnum ex libris eius, quem ipse fecit per triginta aut quadraginta annos: & diu est quòd dolebamus quòd non poterat inuenire impressorem qui vellet imprimere: adeò vt suus compater, qui stat prope cuneum Mathurinorum sub insigni Lupi, diu fecerit magnam difficultatem. Profectò fecit nobis magnam iniuriam, qui nobis non apparauerit citius ad ridendum. nam sicut dicit Artusius Desideratus in suis mirabilibus rythmis Normanniæ, isti hæretici sunt tam melancholici, quòd tu diceres esse mortuos: & profectò valde sumus tenti multis venerabilibus magistris nostris, & præsertim prælibato domino Nuper-præsidenti, & asino aureo, id est F. Petro aurato, & denique ipsi præfatto Artusio: qui nobis miserunt tantum risus ad nos impinguandos, quòd non poterimus expedere per centum quadragesimas. Iste ribaldus sic loquebatur, & ego mordebam mihi linguam: &

vnus

vnus respondens, ait, Non est mirum quòd ipse
 tam longus fuit in pariendo. Nam ipse est maior
 bestia quàm sex elephantes, & præterea ipse est
 montigena actiue, quia peperit montes stultitia-
 rum & risuum. Ego nihil dicebam. Sed quanuis
 bene voluissem nunquam venisse, tamen ego di-
 cebam intra meos dentes, Quando tu es hic, opor-
 tet vt facias tuum onus: & præterea omnia reuer-
 tentur ad gloriam sanctæ matris nostræ ecclesiæ:
 denique ista patientia erit mihi valdè meritoria.
 Itaque feci optimam minam, & dixi quòd ita:
 & vt transirem meam choleram, ego ieci me
 super vnā magnā Truitā istius lacus, quæ
 erat nimis valde bona. Nam (sicut etiam dicebat
 Cardinalis lagenifer, nuper transiens per istā
 patriam cum suis lagenis,) quanuis homines sint
 hæretici, tamen pisces non possunt sed, & facit
 bonum prandere cum eis: & ita factum fuit pran-
 dium vsque ad gratias, quas ipsi dicunt Gallicè,
 mater dei, quasi beata virgo Maria non sciat in-
 telligere Latinum, quæ tamen dicebat horas suas
 in Hebræo, sicut testis est Rosarium eius. Sed
 transeat nam non est peius quod ipsi faciant. Et
 post prandium ego intraui in cubiculum, & po-

EPISTOLA

sui me super scamnum . Nam isti heretici habent etiam scamna, vt intelligatis, & viuunt latē, & irridēt nos, neque sunt tantum melancholici ad dimidiam partem, quā putabam. Verum est quōd semper loquuntur de Deo, sed quando aliquis iurat aut ponit propositum gaudiū in medio, ipsi irascuntur: sed in reliquo ipsi loquuntur, comedunt & bibunt sicut homines. Super scamnum meum positus, ego feci varios discursus: & tandem, quia ego putabam quōd eadem hora faceretis similiter, ego me posui ad dormiendum vsque ad horam secundam aut tertiam, sicut scitis: & tantum profundē sum contemplatus pietatem nostræ matris sanctæ ecclesiæ, quōd ego cecidi super nasum meū, sicut ego vos vidi facere quotidie, & dormiui super prælibatum meū nasum. Postea extergens oculos meos, ego dixi alta voce, Famule, vade ad equos, & ipse iuit ad equos: & ego dixi, Quis est infra? Dixit, Ego nō vidi nisi istum gingolfum, qui dixit tanta mala in prandio de domino Nuper-præsidente. Et ego de surgere, & iui infra, & post aliquot proposita hinc inde, ego dixi, O domine, pro pari, dicatis mihi si vidistis librum domini Nuper-præsidentis, quia e-

go me benè teneo ad vestrū iudiciū: sed tamen ego veni expressè vt scirem quomodo sit possibile respondere ad eum: nos non sumus tam subtiles quàm vos, qui bibitis in fonte. Rogo vos de parte Dei, vt velitis me docere, & illuminare, & ego dabo vobis quod petetis: & postea ego reuertēs in Galliā, faciam benè ipsi suam barbā.

Quam barbā? dixit ille: & ipse non habet barbam, nisi factus sit protonotarius ex quo descendit ab aduocatis ad monachos, id est ab equis ad asinos: siue à come storio ad præsepe. Est totum vnum, dixi ego, si non habet barbam actu, habet potentia. Imo, dixit, si verum est quod dicunt, ipsum habere Italicam peladā, neque actu habet, neque potentia. Ah, dixi ego, quàm estis subtilis! quis dixit hoc vobis? vos fortasse habetis diabolū priuatū, sicut Papa Paulus, qui vobis reuelauit omnia. Non sumus omnes angeli. Sed docete me si placet, vt ego possim fortiter resistere ipsi in suū despectū. Et si placet, ego dabo vobis librum ad somniandum. Si habetis librum, dixit ipse, & vultis vt transeamus tempus, nos ridebimus vnā horā. Gratias, domine, dixi, & ego dabo vobis tantum quòd eritis contentus. Non

EPISTOLA

non, dixit ipse, nos non vendimus nostra verba,
 sicut Papa suas indulgentias. Et ego abij quaesi-
 tum vnum librum, & ipse aperuit: & dixit in
 summa de tribus praefationibus: Profecto est mi-
 rabile artificium in tribus istis praefationibus,
 quod dominus Nuper-praesidens voluit bene nos
 celare. Primum, voluit detegere suam stultitiā
 Deo, deinde hominibus tam laicis quā ecclesia-
 sticis. Itaque etiā opus fuit tribus praefationibus,
 vt se ter stultum esse probaret, quāquam omnes
 bene sciebant: adeo, vt omnes pueri vadant ad
 sinapi: sed viua vox magis afficit, & ceriè bene
 se iactare potest quod superauit spem omnium.
 Et quod attinet ad primam praedictarum praefatio-
 num, quae dirigitur domino Iesu Christo, apparet
 bene quod dominus Nunc-abbas, quauis melius
 fecisset sequendo consilium defuncti magistri
 nostri de Quercu, qui dixit, sunt triginta anni,
 in facultate, quod si liber iste imprimeretur, non
 faceret nisi facere ridere Lutheranos, quia nō e-
 rat nisi theologia pellata de Canonibus: tamen
 bene fecit de communicare suum librum magi-
 stro nostro domino Maillardo, qui est benè do-
 ctus, quia dominus Erasmus semel aut bis scri-
 psit

psit ad eum: & quod est nodus materiae, dedit ei
 scyphū, aliās vn̄ gobelet Gallicè. Nam in initio,
 quum dominus doctor Lysetus fecisset librum su-
 um, vocabat eum Candelabrum ecclesiæ aduer-
 sus demonem meridianum, & postea Turrem
 quadrangularem: & intitulaerat præfationes
 suas omnibus sanctis & sanctabus paradysi. Sed
 quia prædictus magister noster dixit ei, quod
 Laurentius Valla, quanuis fuit hæreticus, tamen
 est vnus bonus author, qui non facit mentionem
 de prædicto dativo Sanctabus: ideo dominus Lyse-
 tus, quanuis in principio resisteret, tamen, vt illi
 complaceret, deleuit hoc totum, & tantum fecit
 mentionem Iesu Christi, in quo parū abest quin
 sit Lutheranus. O certè, dixi, ego nolo eū susti-
 nere, sed tamen volo tibi dicere quid posset con-
 trā allegare, vt magis appareat veritas. Ipse pos-
 set dicere, quod vbi est rex, est curia. Ita, ita, di-
 xit ipse, & ego credo quod sic intelligit. Sed, quā-
 tum ad ipsam materiam præfationis, gallinæ Fran-
 ciæ debent habere magnum timorem, quia vul-
 pes sunt facti heremitæ. Nam nemo est qui nesci
 at super totam terram, non esse vnum hominem
 magis ambitiosum isto, & præcipuè ea ambitio-

EPISTOLA

ne, quæ est maximè timenda : nēpe, quæ latet sub
 pretextu humilitatis: & quòd ita sit, omnes benè
 sciunt quomodo fuerit contristatus, quòd toties
 errasset effecancellariū, & quomodo ipse fecerit
 propositiones erroris contra parlamentum, pro
 maximo domino totius regni, sub hac expectatio-
 ne: & tunc quia videt se non potuisse facere
 quod volebat, quia in curia non amant homines
 qui habent ingenium factum ad sinistrum latus,
 sicut ipse: & denique quidam Vascones sunt, qui
 per breuiorem viam supplantarunt vnum Al-
 uernum: idcirco nunc ipse vult adulari Papæ, &
 videre si magis faceret in spiritualibus quàm in
 temporalibus. Sed vt simulet suum desyderium,
 ipse tantum facit mentionē ecclesiæ triumphan-
 tis, vt lucretur bonam gratiā ecclesiæ militantis:
 sicut multi etiam per hanc viam facti sunt non
 tantum Cardinales, sed etiam Papæ. Finaliter di-
 cebat iste ribaldus, quòd est vna manifesta here-
 sis in vestra præfatione, quando vos dicitis quòd
 qui firmiter confidit in Iesum, nunquàm derelin-
 quitur. Nam tota Sorbona docet esse heresim fir-
 miter credere in Deum, & iubet semper dubita-
 re: quia esset vna magna arrogantia esse securum

de

de sua salute: & sic accidit, ut diceretis melius
quàm putabatis. Præterea non facitis ibi mentio-
nem de operibus, & tamen fides separari potest
à charitate: ergò vestra conclusio est defectuo-
sa, & piarum aurium offensiva. Et bene, dixi, de
secunda præfatione? quoad primū punctū, respōdit,
Ipse valde timet momos nebulones, sed debebat
eorum qualitates exprimere, ut cognoscerentur:
nam cuilibet licet ita loqui: verū ex rationibus
cognoscitur quis benè dicat: quod si ipse fecisset, ip-
se se cognovisset ex numero eorū quos ipse timet:
quia quis est magis momus, quàm qui reprehē-
dit quod nō intelligit? Ipsum autē non intelligere
quod dicat, ipsemetipse ostendit, quando fatetur
se sacræ theologiæ tyrocinium vix unquàm per-
tigisse. Vndè satis patet quòd non debuit se misce-
re de re, quam adeò parū intelligebat. Verum
est quod ipse postea dicit, se esse bonum Canoni-
stā, de quo postea dicemus. Ergo Lysetusmetipse
est vnus maximus momus nebulosus per suam gu-
lam, & facit sicut stultus domini de Borbonio,
quem vocabant Ioanum, qui seipsum mordebat:
vel facit sicut Andabata. Andabata? dixi ego,
& quid hoc est? ego credo quod sit nomen vnus

EPISTOLA

diaboli. Non nō, dixit ipse, vide *Erasmum in Chiliadibus*, ubi tu inuenies: nisi velit dicere quod quando dicebat se esse imperitissimum, ipse mentiebatur in tertia persona: aliās per humilitatem, quod nunquam credent quicunque legerint suum librum. Immo potius dicet quod si mentitus est, mentiendo dixit veritatem, de qua propositione relinquo decisionē magistris nostris, quia est nimis subtilis. Ad secundum punctum, Quando ipse allegat *Ciceronem pro Balbo*, ego valdē doleo, quod ista elegātia verba sint implicata istis stercoribus. Nam sunt sicut vna pecia panni aurei insuta turpissimis assumentis, aut sicut vna margarita orientalis, proiecta inter stercora. Nam etiā (& notate bene, domine Nuper-præsidentis) dicitur quod Papa Iulius modernus, quanuis non plus sciat de Latino quā vnus miles, & sit melior Canonista quā Theologista, quum audiuisset vnā partem vestri libri, tenuit tam paruum numerum, vt iusserit portari ad suam latrinam, id est ad sedem foraminatam, quam dicunt trufatores esse beati Petri: ubi ipse Papa cacat nō in qualitate Dei super terrā, sed in qualitate humanitatis suæ cacaturientis: & ibi cū voluisset

set semel suas nates abstergere cum illo, reperit
 vestrum stilum tam durum, quod sibi decortica-
 uit totam sedem apostolicam: & dixit, fricando
 sibi nates, In veritate erat montigena, tam erat
 durus & asper. Sed ne hoc vos nimium fastidi-
 at, ego credo quod sit vna burda. Nam Papa etiā
 si non vos amat (quia, vt dicam veritatem, ipse
 non est bonus Franciscus, nisi propter suum com-
 modum) tamen ego puto, quod nunquam hoc face-
 ret: & arguo à simili, Si dominus Polytus & a-
 lii Dominiani sunt stulti sicut dominus Nuper-
 præsicens, & benè amantur à Papa domino no-
 stro: profectò etiam dominus Nuper-præsicens.
 Ego feci hoc argumentum, concludens in modo
 & figura, etiam si crepent hæretici: sed ego
 non dixi eis, vt intelligerem reliqua. Audite
 ergo, vt redeam ad propositum: ipsi dicebant tuū
 propositum esse malè fundatum in eo quod dicis,
 quod doctrina diuina à canonica, & canonica à
 diuina seiungi vix posse videatur: & per conse-
 quens quicquid tu ædificas super istud fundamen-
 tum, quatenus quidem tu intelligis per Canonicā
 scripturam Ius canonicum, id est irregulare. Nā
 dicunt quod veritas ipsa te dementitur (salua tua

EPISTOLA

Nuper-præfideiiali naseitutine) quandò tu dicis
quòd ius canonicum est explicatio sensus obscu-
rioris sacræ scripturæ. Et quod ita sit, dicebat iste,
pater ex eo quòd antè quàm ius Canonicū esset,
fuerunt maiores theologi quàm pòst. in tantum
quòd benè possumus dicere, Sicut vetus testamē-
tum est scriptura Dei, ita ius canonicum nihil al-
liud est quàm scriptura antichristi. Nam cū
sint quatuor libri iuris Canonici, nēpè Decretum,
Decretalia, Sextus, & Clemētine: Decretum est
sicut vna vestis composita ex infinitis pecijs ple-
runque pessimè & sine iudicio collocatis: adeò ut
sicut si esset vna talis vestis quæ haberet plures
manicas, quarum vna esset nimium longa, alia
nimium stricta, alia nimium lata, & esset ex v-
no latere tam longa quòd attingeret terram, ex
alio secularis, quæque haberet collare sine vlla
proportione: nemo vellet aut posset induere, vel
si indueret, omnes riderent, sicut magister Ioan-
nes de ponte. Alesio: & plāgerēt se de multis ve-
stimentis vastatis, vnde esset capta peciæ ad faciē
dū istud tā stultum vestimentū: ita etiam acci-
dit de magno Decreto, in quo nō solet plerunque
scriptura adduci, nisi ad peruertendum eam &

pro-

profanandum. Sicut Can. Non decet. dist. 2. scribit Calixtus Papa, sicut Dei filius venit facere voluntatem patris sui, sic & vos implete voluntatem matris vestræ quæ est ecclesia: cuius caput, ut prædictum est, Romana existit ecclesia. Ita Romanus pōtifex erit mater nostra, sicut Deus est pater noster. Et oportebat etiā dicere (quod Deus prohibeat) Mater nostra quæ es Romæ, sanctificetur nomē tuū. Adueniat regnū tuū. Fiat volūtas tua, &c. Et certè pōtifices fortassis ex hoc Canone acceperunt ius Sodomie exercēdæ, ut non tantum allegoricè, sed etiā reuera sint foetidissima scorta & prostibula. Ex quo infertur corollariū, quod Papa contra grammaticos, est generis epicœni, non autem masculini: quod præsertim vallet in moderno Papa, qui vocabatur Ioānes Maria, ut ab initio natiuitatis ostenderetur eum fore androgynum, cum suo paruo Cardinaluccio, & per consequens dignum pontificari. Sed inter ceteras, tota distinctio vigesima prima, est vna pulchra res ad ridendum: ita ut Pantagruel, cum suo libro quem fecit imprimere per fauorem Cardinalium, qui amant viuere sicut ille loquebatur, non faciat nihil: quia valde bene fun-

EPISTOLA

dat hierarchiam ecclesiæ, in qua dominus Nun-
 per-præsidens, etsi sit tantū Nunc-abbas, tamē
 quia voluntas reputatur pro factō, ego non du-
 bito quòd nō sit in summo gradu: præsertim cū
 habeat nasum Cherubinū aut Seraphinū, qui
 est supremus ordo Angelorū, si credendum est
 Dionysio illi qui fecit Inuentarium paradysi. Et
 ad propositū, si volumus Decreto credere quod
 dominus Lysetus tanti æstimat, quòd quia in ipso
 bene studuit, putat se etiā scire theologiam, ista
 distinctio sacerdotum, quantuntur Papiæ, est
 maximē introducta à Gentilibus. Can. Decretis.
 dist. 21. & proinde contra præceptum Deute-
 ron. Et teste beato illo stulto & indocto Irido-
 ro, metropolitanus dicetur à mensura ciuitatū,
 quæ est vna ex maximis veritatibus Decreti:
 & totus iste Canon est mirabilis ad faciendū ri-
 dere lapides. Sed in Canon. In nono est vna
 mirabilis hæresis, quæ dicit quòd cæteri Apostoli
 acceperunt cū Petro pari consortio, honorem &
 potestatem, sicut in primo etiam Cano. dixerat,
 quòd Apostoli ordinauerunt in singulis ciuitati-
 bus episcopos, & presbyteros. O magnum hæreti-
 cum, dignum comburi in platea Malberti! Nam
 ex hoc

ex hoc sequitur, quòd etiã si Petrus fuisset caput,
 non fuisset tamẽ nisi ex consensu Apostolorum,
 & sic fuit priuilegium personale: & ita sancta
 mater nostra ecclesia vel erit vna hydra multo-
 rum capitum, vel sine capite, post sanctum mor-
 tuum Petrum: quia priuilegium non transit ad
 hæredes, nisi sit dictum expresse, quod non patet
 de sancto Petro. Et ita mentitus erit Pelagius
 Papa, qui dixit quòd Rom. ecclesia, euangelica
 voce primatũ obtinuit, quum Dominus dixit, Tu
 es Petrus: & adhuc magis, cum dixit quòd Ro.
 Ecclesia non habet maculam, neque rugam. Et si
 verum est quòd ait Nicolaus Papa, quòd nemo
 audebat condemnare Papam Macrellinum, qui
 abnegauerat Deum propter metum, vnde colli-
 git, quòd Papa Romanus est supra omnes: ego
 dico quòd Paulus fuit valde præsumptuosus quã-
 do reprehendit Petrum publicè, & præterea
 quòd ipse se iactat de hoc, cum non habeat eccle-
 sia maculam neque rugam. Et sanctus Irenæus,
 qui tam rigidè scripsit ad Victorem Papam, vt
 vocet eum fratrem, nõ autem dominum nostrũ,
 &c. Eccles. histor. lib. 5. cap. 24. Itaque vt ego
 paucis dicam, (dicebat iste hæreticus) ego faciam

EPISTOLA

vnum librum, si Dominus voluerit, in quo proba-
 bo quòd nulla est pagina veteris aut noui Testa-
 menti, quæ nõ sit cum horribili blasphemia, cor-
 rupta ab istis foetidis papis antichristis: quorum
 stercorea collegit Gratianus in suam latrinam,
 quam vocant Decretũ, in quo tamen sunt multa
 peciæ bonæ monetæ, quarum fortunam ego doleo,
 sicut supra dicebam: quia fuit sacrilegium ma-
 gnum, ponere multa bona doctorum antiquorum
 inter istas sordes. Et hæc quidẽ de Drekereto. Ad
 Dreketalia veniamus & alios libros sequentes,
 de quibus nemo est qui nesciat prouerbiũ quod
 dicitur, Postquam Decretum habuit alas, totum
 mundum fuisse maledictum. Et profectò bene
 possumus dicere quòd sint Euangelia Antichri-
 sti, & stercorea quæ diabolus vomuit per foetidum
 os Paparũ, (quia os Papæ & culus Diaboli sunt
 in eodẽ prædicamento) quos constat etiam ipsorũ
 testimonio, fuisse organa diabolorum, vt sic infi-
 ceretur mundus, Ideòque dicuntur Decretalia
 per figurã, quam poëiæ seculares vocant Meta-
 thesin, pro Dreketalia, à Dreke, quod sonat Ger-
 manicè id quod dicimus Latine stercus: sit honos
 sub naso domini Nuper-præsidiis, qui sicut vnus
 porcus

porcus meritò delectatur in versando ista sterco-
 ra, & ita bene præparatus accedit ad refutandos
 hæreticos. Certè hoc est vnum bonum fundamen-
 tum & bene probatum, & per consequens tota
 sua præfatio, quæ firmatur præcipuè super hoc fun-
 damento, est valde secura: ita vt ego possim dice-
 re, quòd si omnes stulti raperent celos, dominus
 Nuper-præsidentis esset iam mille leucas ultra
 celum Lunæ. Et quantum ad hoc quod dicit, eum
 qui disputat de re decisa, facere iniuriam decisio-
 nibus sacrorum conciliorum: de parte Dei hoc
 est argumentari, si probaret quod dicit, nempe
 ista, contra quæ scribit, fuisse decisa, primum per
 sacram scripturam, deinde per concilia irrefraga-
 bilia. Nam nos dicimus, quòd si contenti sumus
 simplici nomine Concilij, quòd nulla est tam ma-
 gna hæresis, quæ non inueniatur habuisse conci-
 lia: & propterea etiam dicimus quòd parati su-
 mus ostendere, quòd ista, quæ tenent Papistæ ho-
 die, sunt condemnata etiam per vetusta concilia,
 & per suos canones, ita vt ipsimet sint sui destru-
 ctiores. Itaque ego consulerem domino Nuper-
 præfidenti, vt non intraret in materiam tam pro-
 fundè, sed contentus esset disputare sicut solebat.

EPISTOLA

antea, & sicut solet hodie resolutissima Sorbona, per ignes & fasciculos: quia quando venit ad scribendum, est nimium magnum periculum, ne sancta mater nostra ecclesia Romana sit ad metam non loqui: & quanuis dialectici non ponant hunc locum in suis Topicalibus, tamen practica ostendit, quod concludit sine replica. Pater per experientiam, quæ est optima magistra. Et quum iste maledictus homo hoc diceret, ego, ut dicam tibi verum, dicebam in corde meo, Tu bene loqueris ad placitum, sed verè si tu esses ubi ego scio, bene ponerent te ad disputandum contra fasciculos. Interim ego feci bonam minam, sicut tu dixisti mihi quòd sæpe tibi fecerunt in curia regis, etiam non multum antè quàm darent tibi tam pulchram, cùm tu fuisti depositus à tuo officio tam turpiter. Et ego dixi, Benè, domine, est bonum de esse plures quàm vnus, ego benè notabo ista omnia pulchra quæ dicitis. Ego benè alloquar suam barbam quando ego reuenero Parisius, sed postri die, si placet, nos dicemus adhuc aliquid. Et ego discessi, & posui totum in memoriam sicut tu vides. Deinde ego coenavi sicut moris est, quanuis essem bene tristis, quia ego audiui tibi sæpe dicere

dicere, quòd non oportet irasci contra suos morsellos. Et deinde ego iui cubitum postquam dixi vesperas meas secretè, & ego dormiui satis bene, quia oportet viuere vt tu scus. Sed ad propositum iuris canonici, de quo iste disputauerat, inter dormiendum venit mihi vna mirabilis visio, & simul resolutio. Nam ego putabam videre quòd vestra Nunc-abbatia canebat missam, & inter dicendum Per omnia, vos bombinastis altissimè, & canorissimè, per accidens: & statim vnus ribaldus quierat hæreticus, & nescio vnde venerat tam cito, dixit, Miraculum, miraculū, dominus Nuper-præsident loquitur etiam per ostium de retro. Tutemet mentiris, ego dixi, quia aliud est bombinare quàm loqui. & quid tum si bombinauit? hoc non impedit consecrationem. imò hoc posset fieri ad tam bonam intentionem quòd bombus seruaret de thurificatione. Et ita iste hæreticus remansit totus confusus, vnde ego surrexi manè totus latus, & feci duos bombos in iure Canonico & Inciuili pro istis hæreticis, dicēs, Dominus Nuper-præsident canonauit, id est bombinauit, inter canendum missam, id est, est doctor in iure Canonico, & dabit tantos conones contra istos hæreti-

EPISTOLA

cos quòd bene impedit eos de approximare de
 sancto sacramento. Et ego cupiebam videre se-
 mel istum hæreticum Caluinum, de quo dicunt
 tanta: vnde ego accipiens meam dispensam, vt
 ego possem audire hæreticos sine incurrendo irre-
 gularitatē, veni ad Ecclesiā S. Petri. Et, ô pietas,
 non oportet loqui illic de sanctis neque de sancta-
 bus, quia omnia sunt sicut in primitiua ecclesia.
 Est tantum vna cathedra, & multæ sedes, &
 scamna plena hæreticis. Fidem meam, domine
 Nuper-præsident, si tu videres eos, tu crepares
 per medium: nam sunt tanti, quòd tu diceres quòd
 nunquam est combustus vnus. Et ego dixi intra
 me, Ah sancta mater nostra, quid tu facies cōtra
 tot inimicos tuos? Ah magister Picarde, si tu es-
 ses hic, tu bene diceres Mater dei, & pueri bene
 te irriderent: & propter zelum sanctæ matris
 nostræ prælibatæ, ita sunt commota viscera mea,
 vt (salua Nunc-abbatiæ vestra) ego ferè facerem
 totum in caligis meis. O pietas! Ego vidi præliba-
 tum Caluinum, qui est vnus macer homo, quadra-
 ginta trium annorum circum circa: neque parvus
 neque magnus, sed inter duos. Breuiter, si tu vide-
 res eum, tu non dares vnum turonum. Sed tamen,
 vt dicam

vt dicam veritatem, ipse fecit mirabilia, & bene loquitur aliter quàm omnes, quos ego viderā: ita vt ego credam, quòd si semel iret illuc, ipse confunderet omnes. Denique, ego ferè fui hæreticus quando exiui. Sed tamen totum vadit bene vsque nunc. Et vos nescitis, ego vidi illum maledictum hæreticum Robertum, qui nobis est tam bene elapsus. Per diem (sicut dicit David) vos bene dicebatis, Cauete bene, ipse euadet vobis: & defunctus Ioannes Andreas, qui sperabat maritare filias suas de bonis ipsius, vt erat zelotissimus fidei catholicæ, bene etiam clamabat semper quòd fugeret. Sed oculi nostri tenebantur, & alij vastauerunt totum, qui faciebant de nimium sapientibus. Et quia ego non sum eum alloquutus, quia faciebam conscientiam, ego rogaui de vno quomodo faceret hic. Et ipse mihi dixit, quòd nunquam fuerit magis letus, & quòd faceret mirabilia de imprimendo: ita quòd nunquam fuit vnus qui dederit tot pœnas matri nostræ vniuersitati quàm iste dabit. Et quomodo? dixi, ipse fuit combustus in figura. Ita ita, dixit, sed ridet se de magistris nostris in propria persona, & dicit mille iocularia de magistro nostro de Gouea, quem ipse vo-

EPISTOLA

cat Sinapiuorum: & de magistro nostro Picardo, quem vocat Picam garrulam, quia nescit quid dicit, & frangit sibi etiam caput de garrire: & de illuminatissimo magistro nostro Maillardo, & narrat quomodo quando semel mater nostra facultas fuit coram Francisco rege, cardinales ridebant se de eis. Et dicebant, Videte, videte quomodo magistri nostri sunt mucosi & lutosi: profectò hæc est vna mirabilis approbatio quòd Sorbona non potest errare. Et quòd tunc vnus curialis volens facere ridere alios, quæsivit, dicens, Cur nunquam oportet dicere Tu, magistris nostris, sed semper Vos, etiamsi non sit nisi vnus? Propter honorem, dixit alius, iuxta illud, Amāt ab hominibus vocari rabbi, per humilitatem Sorbonicam. Non non, dixit alius, ego bene scio vnam aliam rationem Tropologicam: quia sicut vnus homo est factus ex corpore & anima, sic vnus magister noster, quinetiam vnus minimus socius de Sorbona, est factus ex homine & asino: & ita ad minimum, etiamsi non sit nisi vnus, supponit pro duobus, id est, pro homine & asino, & ita oportet illi dicere Vos. Ergo, dixi ego, Robertus Stephanus non est combustus, nec mortuus.

Non,

M. BEN. PASS.

Non, dixit ille, nisi dicendum sit quòd spiritus re-
ueniant in hunc mundum, sicut volebant simula-
re Cordigeri de Aureliano, & inter ceteros fra-
ter Petrus de Arthesio, & frater Colymanus,
quos tu sustinuisti, domine Nuper-præsident, pro-
pter magistrum nostrum à Cornibus: quia sine
hoc factum fuisset illis sicut Iacobitis de Berna:
& ideo etiam prælibatus dominus à Cornibus
vocabat te Patrem ordinis, cuius tu seruaueras
honorem, iuxta illud, Nō absoluetis nocentes. Sed
videte quomodo ego sum extrauagans. Ah domi-
ne, hoc facit me recordari de tempore quando fa-
ciebatis vestros saltus, & dicebatis istis aduoca-
tis, Veni ad punctum, & Curia bene intelligit. Sed
hæc sunt proposita melancholiæ. Itaque ego re-
deo tandem ad meum propositum, & quia video
quòd esset nimium longus processus de numera-
re omnia per minutum, ego faciam in grosso, &
dicam vobis quod ego audiui dici de isto libro per
varias vices. Primum igitur & ante omnia, scite
quòd isti tantū vos rident & vestrū librū, quòd
ego credo quòd ipsi faciēt semel imprimere, vt se-
per appareat bestialitas Papistarū sicut ipsi dicūt.
Præsupposito hoc sudamēto, quātū ad primū caput

EPISTOLA

vestri libri, dicunt quòd vestra Nuper-præsiden-
 tia facit vnā figuram, quæ dicitur Ignorantia,
 & litigat falsum: & non benè vidit pecias vsque
 ad fundum sacci, quando dicitis, quòd ipsi contem-
 nūt decreta sacrorum conciliorū, & saluberrima
 instituta: & quòd proponunt effusam licētiā vi-
 uendi, & quòd veritas te demētitur foetide (quod
 sorbebit vestra Nuper-præsidentia) quādo dicitis
 quòd exufflāt ieiunia, & cōpressiones carnis, &
 cōsuetas ecclesiæ orationes. Quia totum cōtrari-
 um, ipsi defendunt ea omnia quæ sacra concilia
 ordinarunt, vos autem facitis peius quā Phari-
 sæi, qui dicebant se seruare legem, & hoc titu-
 lo crucifixerunt filium Dei. Ita vos dicitis quòd
 tenetis concilia sacrosancta, & tamen nihil fa-
 citis minus. Item, quòd non proponunt effu-
 sam viuendi licentiam, patet non tantum ex li-
 bris ipsorum, sed & ex vita, Deo gratia: &
 ferè mirarentur quomodo tu audeas dicere hoc,
 tu qui perdidisti fermè nasum & dentes in pa-
 tria Syriæ, nisi scirent te per totam vitam tuam
 fuisse nutritum in schola mendaciorum. Et cer-
 tē, vt ego dicam tibi verum, ego vellem quòd tu
 non posuisses hoc in tuo libro: quia ego vidi con-
 trarium

trarium in oculis meis. Nam ipsi clamant post
 vitia valde terribiliter: & non prohibent morti-
 ficare carnem per exercitia, imò faciunt totas
 conciones de hoc. Verum est quòd ipsi non co-
 gunt, neque faciunt sicut Iudei, qui observabant
 dies, sicut dicit Paulus: neque se saturant in
 prandio, pro prandio & coena, sicut faciunt om-
 nes alij. Et dicunt etiam, quòd summum ie-
 iunium est non facere malum, & quòd ieiuni-
 um non est meritorium per se, sed quòd pro-
 dest ad eleuandum mentem: & adferunt pro
 se mirabilia. Itaque ego vellem, pro vestro hono-
 re, pro vna bona pecia argenti, quòd totum hoc
 non esset in vestro libro, quia falsum est. Sed
 etiam præterea dicunt, quòd est vna manifesta hæ-
 resis secundum Sorbonam, quando vocatis man-
 data ecclesiæ Mobiles præceptiones. Quia si hæc
 propositio vera est, ita vt iacet, ipsi non fuerunt
 statim condemnandi hæretici quando mutarunt
 aliqua: sed oportuit videre an haberent aliquam
 rationem, si præceptiones Ecclesiæ sunt mobiles:
 ad quod videbitis quomodo respondeatis. Nam si
 tu dicas quòd oportuit saltem attendere siue expe-
 ctare voluntatem Papæ & episcoporum ad mu-

EPISTOLA

tandum eas, ipsi respondent quòd vos arguitis
sicut si diceretis, quòd ad reformandum lupana-
ria, oporteret primum habere sententiam mere-
tricum quæ ibi habitant. Quòd autem spectat ad
alia quæ dicitis, id est, ad suffragia pro defunctis,
& instituta reliqua, & sanctorum intercessio-
nes: ipsi fatentur quòd ista omnia sunt inuentio-
nes diabolicæ, & ideo abominantur. Vos autem,
sicut dicemus postea, frenatis mulam vestram
per caudam, quando vocatis ea ecclesiæ dog-
mata, quia prius probandum fuit esse eccle-
siam quæ non audiuit vocem sponsi sui, sed
vult esse domina supra suum maritum: ex quo
colligunt vnum corollarium, quòd familia pa-
pistarum est optimè gubernata, in qua sci-
licet gallina cantat altius quàm gallus. Præ-
terea, quando dixistis quòd accipiunt pro ba-
si sanctam scripturam, & postea dicitis quòd
imituntur baculo arundineo, remittunt vos
ad Sorbonam, ut fiat ibi vester processus.
Et quia Dominus dixit, quòd Verbum su-
um manebit in æternum, dicunt quòd etiam
si tu adduceres montes Aluerniæ cum om-
nibus asinis patris tui, ad pugnandum contra

mon

montem Domini, tu franges tibi caput, & tuis montibus: & ita se rident de vestris viribus, & de toto eo quod potestis, tam tu quam tui similes. Deinde ipsi agnoscunt authoritates quas tu furatus es ex libris ipsorum, ad probandum quod nihil addendum est Scripturæ, quod quidem spectat ad seruitium Dei. Nam de ritibus externis qui non pertinet ad conscientiam & qui sunt facti ut omnia fiant rectè & ordine, ipsi nunquam dixerunt, neque dicunt quin oporteat ut habeant in ecclesia, secundum quod melius fuerit pro circumstantia locorum, temporum & personarum. Et ideo non bene intellexistis fundamentum eorum & pugnatis contra umbram vestram: quia non tantum dicunt, sicut putatis, quod religio papistarum non sit in sancta scriptura, & per consequens falsa & displicens Deo: viso quod quod est sine fide peccatum est, & ubi non est verbum non potest esse fides, sed una phantasia, sicut adhuc estis prædens per fantasiã & non per veritatẽ, quia rex non dixit verbũ: sed, quod plus est, dicunt etiam quod est totum ex oppo suo contra sanctam scripturam: & hoc est quod tu noluiſti attingere, quia non faciebat bonum pro vobis. De capite

EPISTOLA

tertio, ipsi dicunt, quòd estis vnus mirabilis stultus, quia frangitis vobis caput & mitrã sine causa: & in summa dicunt, quòd faceretis sicut oratores, qui ponunt conclusionem ante argumentationem: & ipsi ridebant dicentes, (parcat mihi vestra Nuper-præsidentia) quòd frenabatis mulam vestram per caudam. Et ego hìc confiteor vobis de peccato veniali, quod ego commisi nocte sequenti, per figuram quæ dicitur Potyposis. Nam ego putabam videre vos super vestram mulam versanso, versus culum eius: & cum velletis ire versus paruum pontem, ire tamen versus pontem nostræ domine, & omnes istos ribaldos clamantes, Domine, domine, vos non itis benè, sed totũ à reculorũ. & se ridebant, & ego me excitavi. Et vt veniam ad intentionem meam, ipsi dicunt vno verbo, quòd concedunt omnia quæ probatis capi. 3. 4. 5. 6. & agunt vobis gratias, quòd tam bene collegeritis omnia quæ conueniunt vobis. Nam, dicebãt isti, vos estis qui cauponatis verbum Dei, quando immiscetis stercora iuris Canonici, & vestras bonas maledictas intentiones, & qui per vestras practicas negotiati estis animas, sub prætextu longarum precationum, imò & regna mundi.

Quia

Quia Papa, ut se probaret esse Antichristum, fecit totum aliter quam Christus. Quia cum diabolus dicebat Christo, ostendens illi regnum mundi, Hæc omnia tibi dabo : Christus recusauit, sed Papa accepit eum ad verbum, sicut dicunt, & ita etiam diabolus & ipse fecerunt transactionem inter se, tam pro se quam pro hæredibus & successoribus suis, quod est fundamentum mirabile donationis Constantini. Ita estis furati & furamini quotidie nos autem (dicebāt isti) qui præter verbum Dei non recipimus quicquam, quomodo possumus dici caupones, nisi mentiri velitis? Deinde vos estis, qui dicitis vos solos Catholicos, & vos vocatis Ecclesiā, nos autē Lutheranos, Schismaticos, Apostatas, Protestantes. Deinde quid aliud facitis quam clamare quòd nauicula Petri, in qua falsò vos putatis esse, affligitur & tormentatur à nobis hæreticis? adeò quòd de Cornibus sibi frangebat interdum pugnos contra suam Cathedram, tam erat zelosus pro conuentu: & Piccardus sibi fregit bursam, clamando Mater Dei, contra Lutheranos. Sed tamen non transibimus istud in punctū domino Nunc-abbati. Nam quamuis sciamus poenam non facere martyres, sed cau-

sam, tamen dicimus quòd Crux est vna bona no-
 ta ecclesiæ: & quia videmus hodie quòd con-
 tra nos non pugnatur nisi gladio & flammis,
 sicut etiam olim Arriani faciebant aduersus
 Christianos, nos autem non pugnamus nisi solo
 gladio, id est verbo Dei: dicimus etiam hoc
 esse vnum euidentis argumentum, Papam cum
 suis esse diabolum, nos autem esse oues gregis
 Christi, quæ non audiunt vocem nisi sui pasto-
 ris, & quæ sequentes suum pastorem, eunt vo-
 lentes ad crucem, & gaudent in afflictionibus
 suis, magis quàm ipsi lupi & tortores cū suis mi-
 tris & crossis, & meretricibus: de quo nos refer-
 remus ad conscientiam domini Nunc-abbatis,
 si ipse haberet vnā. Sed præterea sunt quædam
 mirabilia secreta in 6. capite. Nam in principio,
 cū dominus Nuper-præsidens vocat diuum
 Hieronymum barbātum, nos colligimus vnum
 correlarium, quòd quando procurabatis edictum
 de barbis, vos faciebatis contra Hieronymum,
 & ita erat hæreticus per barbā. Et cū vocatis
 Gregorium ecclesiæ verticem, sequitur quòd
 ecclesia vestra est biceps, quamobrem etiam
 mitra domini Nuper-præsentis & cæterarum
 bestiarum,

bestiarum, habet duos vertices allegoricé. Tropologicé autem denotant istæ duæ cuspides pollutionem vtriusque Testamenti, sicut tres coronæ de auro & lapidibus pretiosis Antichristi (quæ opponitur coronæ spinæ Iesu Christi) significant quod ille ponit se supra Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, anagogicé. Et quantum ad hoc quod vos dicitis, quod ecclesia apostatica Romana est pia mater quæ gremium claudit nemini, isti hæretici rident se de eo tantum, quod si tu videres tu crepares cum tota Sorbona. Nam dicunt quod ipsa est vna prophetia similis illi quam fecit Cayphas, qui nesciebat quid diceret, & ita tu es Cayphaicus. Quia profectò vestra ecclesia est vna meretrix meretricissima, quæ (sicut dicit quidam Propheeta) diuarcavit tibias suas sub omni arbore, & nemini claudit gremium suum. O pietatem! ô fasciculos! ô Ioannes Andreas! ô domine Picarde! ô domine Maillarde! domine Clerice! ô domine frater Ioachime Perionie, Benedictine Cormeriacene, Ciceroniane! non cõburemus istos hæreticos? Crede mihi, si placet, domine Nuper-præsudens, ego nescio vbi sim: vide an tu possis respon-

EPISTOLA

dere & fac dicere vnā bonā Missam, vt sitis bene inspirati. Nā sine hoc est factū de sancta matre nostra meretrice Rom. Ecclesia, & erimus filij meretricis: & ita, secundum Canones, vacabit vestra Nunc-abbatia, nisi faciatis apparere de dispensatione contra ius diuinum. Sed venimus ad septimum capitulum. In septimo dicitis, quòd idem fundamentum quod nunc assumunt pseu-
doeuangelici, dicentes, quòd nihil recipiendum est quod nō sit in Scripturis, seruiuit quatuor præiudicatis hæreticis, Arrianis, Donatistis, Leonistis, & Hussitis. Audite ergo, domine Nuper-præsidens, quomodo ipsi respondent vestro naso, & quomodo alloquerentur vestram barbam si pelada non abstulisset eam: quæ omnia ego dico in tertia persona, sicut isti hæretici dicunt, quòd sæpe faciunt Hebræi. Dicunt ergo quòd tu agis cum ipsis eadem fide qua tu agebas in palatio, quando tu amplificabas, & decurtabas omnia ad placitum muliercularum quæ te sollicitabant tam humiliter, vt sæpe caderent ante te præ humilitate. Quia cū Arriani dicebant quòd non inueniretur vocabulum Homosion, (nam quia tu non intelligis Græcum, sicut nec
mulia

multa alia, tu fecisti tecum errare typographum,) ipsi pugnabant de vocabulo contra suam conscientiam: quia etiamsi istud verbum non est in Scriptura, tamen est æquivalens, & doctrina de Trinitate habet aperta testimonia infinita in sancta Scriptura. Itaque bene fuerunt condemnati Arriani, quod nunquam fuisset factum sine Scripturis. Sed ista causa, de qua tu disputas, est in totum & per omnia diuersa: quia non faciunt Lutherani difficultatem de vocabulis, sed de rebus: quanuis etiam libenter refugiant modos dicendi Sophisticos, quibus Sorbona obtenebrauit Euangelium. Sicuti (ut ponam exemplum) cum dicunt quod sola fide iustificamur, bene dicunt quod ista propositio, ut iacet, non est in Scriptura: sed quia quando Paulus dicit, Arbitramur fide iustificari hominem sine operibus legis, ponit hanc vocem Sola, si non in verbo, saltem in sensu: ideo utantur ea & sic loquuntur, & sic de alijs. Ita tu vides quod tu es vnus turpis calumniator, quando tu comparas eos cum Arrianis. Sed quanto tu melius es Arrianus, qui facis tot deos, quot

EPISTOLA

sunt idola quæ tu adoras, & quot sunt presbyteri presbyterâtes, id est facientes & quotidie comedentes vnum deum albū ad minus pro sex albis. Quod autē spectat ad Donatistas, dicūt quòd nisi esses tam rubicundus quòd tu non potes magis (quia sine hoc tu esses Cardinalis) mirarentur quòd quomodo non erubesceres ista scribere. Quia cū ipsimet, quos tu vocas pseudo-euangelistas condemnent Donatistas, tu bene scis quòd non contraveniunt ijs consuetudinibus ecclesiæ, quæ etiam si non sunt expressæ in Scripturis, tamen, quod ad sententiam, habent fundamentum & rationes manifestas in Scripturis, sicuti habet Baptismus infantium, ut probarunt ipsimet, quos tu vocas hæreticos, aduersus Catabaptistas: adeò ut nisi ipsi illis restitissent, vos Papistæ essetis bene impediti ad vos defendendum. Quare in hoc quoque articulo vos bene ostenditis quòd estis vel asinus, vel vnus calumniator. Et si tu sic litigares in curia, tu solueres sexaginta libras emendæ in tuo proprio & priuato nomine, ad minus. Veniamus ad Leonistas siue Cayphaicos, quos tu dicis fuisse condemnatos in septima Synodo,

quia

quia vetustus ecclesiæ ritus & consuetudo Apostolorum, docuit venerandas & reuerendas imagines sanctorum. Respondent isti, quod pro vno mendacio tibi possunt opponere infinitas veritates: nam quod nunquã fuerit hic vetustus ecclesiæ ritus, neque traditio Apostolorum, patet primum, quia si offendebatur Iudæi eo quod nõ comedebat Gētes de idolothyris, quantos fecissent processus si adorassent imagines, quod nunquam fecerunt Iudæi? & tunc aliquid ordinassent Apostoli. Et præterea si hæc esset veritas, magistri nostri profecto sunt magni asini, qui non condemnant epistolam illam antiquissimam Epiphaniij, quæ dicit totum contrarium: & fuit tam laudata, quod fuit versa de Græco in Latinum per beatum Hieronymum, sicut etiam hodie legitur in ipsius operibus. Et tamen iactat se ille Epiphanius manifestè, quod ruperit vnum velum quod pendebat in vno templo, in quo erat picta imago Christi: & addit rationē, quia hoc erat directè cōtra authoritatem sanctæ scripturæ. Itaque oportet quod dominus Nuper-præsides sit hæreticus cum tota Romana, apostatica ecclesiâ, vel Epiphanius cū Hieronymo. Nec sufficit dicere

EPISTOLA

quòd nondum hoc erat conclusum per ecclesiam, sicut fuit post: quia si fuisset hæc consuetudo Apostolorum, ista res erat extra dubium, & non indigebat consilio: & Epiphanius, quem approbat D. Hieronymus, nunquam dixisset, quòd hoc erat contra auctoritatem sanctæ scripturæ: aut si dixisset, fuisset condemnatus pro hæretico. Ex quo sequitur quòd omnia quæ postea facta sunt per Papam Romanum, etiam contra Synodum septimam, quæ dixerat non esse adorandas imagines, sed mente colendum quod representatur per eas, sunt facta contra consuetudinem antiquæ & primitivæ ecclesiæ, & contra auctoritatem sanctæ scripturæ, & per consequens omnia ista sunt ipso iure nulla. Et quia mala fide sunt facta ista omnia, præscriptio non currit. Quia nunquam fuit purgatum, neque potuit purgari vitium malæ fidei, persistendo in ipsa usurpativa possessione, sine ullo titulo. Et quòd ita sit, scimus quomodo Papa per hunc modum subtraxit Italiam Imperatori, & dissipaverit imperium Romanum in duo, & fuerit author parricidij Constantini sexti, adeò erat zelosus papa Romanus,

¶

& adeò erat fidelissima & catholicissima illa
 Irene, quæ fuit faulrix & adiutrix prælibati An-
 tichristi in istis horribilibus sceleribus. Vnde
 apparet à quo venerint ista, scilicet ab eo qui
 fuit homicida à principio, & adhuc nunc eru-
 ctat suas blasphemias per os foetidum domini
 Nunc-abbatis, & similium mancipiorum An-
 tichristi. Restant tantum Hussitæ, aduersus
 quos dominus Nuper-præsident allegat conci-
 lium Constantiense, de quo se irident adhuc pue-
 ri. Quia nullus est qui nesciat quomodo fuerit
 ibi congregata vna turba asinorum potius quàm
 hominum, qui pro omni argumento attulerunt
 fasciculos, quibus lucrati sunt causam suam: sicut
 apparet ex epistola Poggij & actibus concilij.
 Et etiam ex eo tempore non destitit curia Ro-
 mana declinare, & non prius cessabit quàm to-
 ta sua sedes ceciderit cum domino Papa in fun-
 dum inferni, sicut ostenditur in Apocalypsi.
 Veniamus ad caput octauum. Sed domine, Nu-
 per-præsident, si tibi displicet ista legere, ego
 non possum sed. Itaque quando tibi placuit, vos
 dabitis mihi vnâ audientiam, pro pari, & ego
 dicam tibi totum ad longum. Quandoquidem i-

EPISTOLA

Isti hæretici replicant, & dicunt quòd quando tu
 loqueris de cuniculis, tu loqueris sicut vnus cleri-
 cus de armis: quia tu non facis bonos estagios, &
 ideo toti tui cuniculi cadent super tuum caput.
 Et quòd ita sit, dicunt quòd tu male es fundatus
 quando tu argumentaris hoc modo: Lex Christia-
 na fuit initio scripta in mentibus non in charta,
 ergo tota lex Christiana non est scripta in lite-
 ris. Isti hæretici dicunt quòd tu non eras bene dis-
 positus, quòd tu sic argumētabaris sophisticè, si-
 ue Sorbonicè. Et, quòd est peius, quòd tu non in-
 telligis quid sit illud quod tu allegas ex Hieremia,
 Ego ponam leges meas in mentibus eorum, quia
 hoc non pertinet ad propositum. Quia semper o-
 pus fuit vt Deus hoc faceret, & semper fecit,
 & faciet in electis suis, alioqui Lex esset sem-
 per litera occidens. Sed vos non scitis plus de li-
 teræ differentia & spiritus, Legis & Euange-
 lij, quàm vnus idiota quod estis. Et super hoc, di-
 xerunt mihi multa quæ non intelligebam, & e-
 tiam quæ vos non intelligeretis magis quàm ele-
 gans Latinum, aut Græcum, aut Hebræum, id est
 linguas hæreticorū quibus scriptum est vtrumque
 Testamentum. Ergo postquam malè est sustentatus
 vester

vester cuniculus, sequitur quòd totum vadit male.
 Et quòd ita sit, dicunt de omnibus quæ dicis cap.
 nono, quòd faciunt minus ad propositum quàm Ma-
 gnificat ad Matutinas. Quia etiam si fecit Iesus
 multa quæ nō sunt scripta, & fuerunt traditiones
 aliquæ in ecclesia, tamen hoc non probat intētionē
 tuam. Primum, quia quantum ad primum punctum,
 respondēt quòd spiritus sanctus bene sciuit quid
 sufficeret ecclesiæ: & ideo quanuis non sint om-
 nia scripta, tamen quæ scripta sunt sufficiunt. Et
 quod ad traditiones, nos habemus ipsas descriptas
 in epistolis Pauli, ubi ordinat multa. Deinde de-
 bent distinguiri ritus & modi faciendi à doctrina,
 quia illi sunt mutabiles secundum tempora & lo-
 ca: doctrina verò est semper una & eadem.
 Ideoque etiam isti nunquā reiecerūt ceremonias
 in totum, neque reiiciunt sicut tu fingis te nescire:
 sed eas tantū quæ sunt impiæ, vel quibus ita abusi
 estis, sicut dicūt, vt nō possint iam tolerari, etiam
 si per se fuerint fundatæ ad bonā intētionē. Et præ-
 terea, vt valeret vestra argumētatio, esset proban-
 dū quòd Paulus loquitur de illis traditionibus,
 quas tu vis defendere, id est de missa, inuocatione
 sanctorū, Papa, crismate, aqua benedicta, & alijs
 terribilibus sacrilegijs quæ diabolus cacauit, ne-

EPISTOLA

dū vt tradiderit sanctus Paulus, cui tu facis magnam iniuriam. Nam Paulus vocat defensionem nuptiarū & ciborū, doctrinā diabolicā: & dicit quòd regnum Dei non est in esca & potu. Vndè patet quod mentiuntur qui dicunt Quadragesimam, vt nunc fit, esse traditionem Apostolorū, & alia similia. Et idem dicunt de toto isto capitulo. Quia etiam si reliqui Apostoli non fuerunt otiosi, tamen non sequitur quòd fecerint ea quæ tu defendis. Immo contrarium, nunquam fecerunt aliquid diuersum aut contrarium ab ijs quorum scripta habemus: nisi velis dicere quòd spiritus sanctus sit diuisus secum, sicut spiritus diabolicus diuisus est in tot sectas quot sunt ordines monachorum. Vndè colligunt etiam, quòd tu domine Nuper-præsidens, mentiris foetidius quàm decem millia missarum, si fieri posset, quando tu dicis quòd ecclesia semper tenuit istas ceremonias & traditiones. Quia contrā, vera ecclesia quæ non audit aliam vocem quàm sui sponsi, nunquam eas tenuit. Sed benè verum est, quòd ad tempus Dominus permisit homines non videre nisi valde obscure, donec iterum faceret venire lucē suam, quæ discoperuit poculum ad rosas, per contrarium

trarium loquendo. Neque verum est (salua tua Nunc-abbatia) quod tu dicis, quod authoritas scripturæ depēdet ab ecclesia: sed contrā verum est, quod vera ecclesia cognoscitur à falsa, & Apostolica siue Romana, ex eo quod illa verè recipit euangelium, ista verò non recipit nisi per fictionem, quando illam adulterat per sua foetidissima stercora Canonistarum, & sophistarum. Et ita, domine Nuper-præsicens, vos estis bene soluti. Quia quantum spectat ad dictum Augustini, tã sepe iam responderunt, quod tu non vales ut ista redicantur. Immo (dicebat mihi iste ribaldus qui loquebatur mecum) ego me dubito quod omnes me habebunt pro maiore stulto, quam sit dominus Nuper-præsicens, eo quod volo disputare per rationem cum tanto asino Aluerniæ siue Arcadiæ. Et ita (quod attinet ad caput decimum, in quo ostēdere vultis aliquos doctores sentire quod Apostoli multa tradiderūt voce quæ non scripserunt) dicunt domine, Nuper-præsicens, quod tu pugnas contra tuam vmbra. Quia semper tu deficis in minore tui argumenti, quia debuiisti probare quod iste traditiones verbales, sunt illæ quas tu defendis, quod tu nunquam probabis. Et præter-

EPISTOLA

ea dicunt sicut supra, quod sicut Apostoli scripserunt omnia quæ erant necessaria ad salutem, ita etiam potuerunt dixisse multa, quæ quantum sint bona, tamen ecclesia potest illis carere: quia omnia quæ sunt bona, non tamen sunt semper ita necessaria, ut sine ipsis non possis vivere. Sicut etiam videmus spiritum sanctum fecisse in ipsis actibus Iesu Christi: ex quibus scribi voluit omnia quæ necessaria erant ad fidem assequendam, sicut tuetipse allegas ex Chrysostomo. Sed tu affers unam glossam quæ est valde abbatialis, id est stulta & stupida, & quæ bene sapit suum rabulam Palatii: nam tu exponis ista verba Ad fidem assequendam, perinde ac si hæc non pertinerent ad doctrinam salutis & morum, sed tantum ad intimationem narrationis, & ad faciendum credere quod historia Christi est vera. Et ita Euangelium non esset nisi una computatio historica sicut chronica Titi Livii: ea autem quæ pertinent ad mores, esset omnia in scrinio & capite Papæ & asseclarum eius, ut secarent omnia ad placitum: & quando aliquis clamaret, statim dicerent esse traditionem Apostolicam, & postea argumentarentur à fasciculis usque ad conclusionem. Et ita totum bene

bene vaderet. Sed etiam, ut crepet dominus
 Nuper-præsidentis & tota Curia apostatica, ca-
 det citius ignis de cælo super eos & super lupa-
 naria ipsorum, quam Deus non puniat istam fœ-
 tidam & hæreticam glossam Nuper-præsidentis:
 viso quòd ipsemet Chrysostomus in alio loco quæ
 allegas, clamat quòd non fuit curæ Apostolis con-
 scribere historias, sicut facit legenda aurea, aliàs
 ferrea, sicut bene dixerat vnus de magistris no-
 stris, nisi postea ipse se dedixisset. Deinde ipsi di-
 cunt in primo loco, quòd iste Dionysius, quem
 tu adducis sub nomine Areopagitæ, est vnus au-
 thor fictitijs, de quo remittunt te ad ea quæ de
 istis amplius sunt dicta & optimè probata. Et e-
 tiam de Ignarij epistolis, dicunt quòd si scripsit
 illas epistolas, scripsit Græcè: & tamen nullus
 Græcorum antiquorum facit mentionem de illis:
 & ita est probabile quòd sint fictæ. Sed quicum-
 que fuit, quando dicit quòd Quadragesima, &
 alia ieiunia certarū dierum sunt traditiones A-
 postolorum, posset dubitari an dicat verum: quia
 ratio pro Quadragesima quā affert, scilicet quia
 continet imitationem conuersationis Dei, est val-
 de stulta & stolidi. Quia si vellemus imitari

EPISTOLA

Christum hoc modo, faceremus sicut simia: Et etiam, re vera, oporteret facere vnum mundum, & crucifigi sicut ipse, & facere vinum de aqua: in qua re bene vellet dominus Nuper-præsidens ipsum imitari si posset, potius quàm in omnibus alijs, vt ego credo. Sed quando Christus loquitur de imitatione sui, & etiam Paulus, nunquàm loquitur de Quadragesima & huiusmodi stulis singerijs: neque de Dominica passionis, neque de quarta, & sexta feria, sed loquitur de tota vita nostra, quæ debet esse regulata secundum voluntatem Dei: & ponere istas leges, est Iudæizare, quàmvis non negent quòd perpetuò Christianus debet mortificare suam carnem ieiunijs, & alijs rebus, prout conuenit temporibus & personis. Et præterea patet ex ipsis Concilijs, quando fuerit instituta Quadragesima per Papas, qui iam erant facti ministri Satanae, & omnium diabolorum, vt conscientias simplicium hominum ad ceremonias istas exteriores alligarent. Et ita etià respondent ad epistolam Hieronymi, in qua etià idè existimat de Quadragesima. Et de Ruffino, quem tu vocas virum doctum, & summa diuinorum rerum peritia pollentem, ipsi dicunt quòd

Hie-

Hieronymus vos dementitur turpiter, ostendēs quomodo ille nihil sciuerit, & fuerit etiam Origenista. Itaque si vellent, esset testis inadmissibilis. Sed tamen, vt vobis faciant placitum, dicunt, quod vt suprā, tu disputas de vna re quæ non negatur: quòd scilicet non omnes traditiones fuerunt scriptæ. Et dicunt, quòd per hoc non inuoluitur fundamentum eorum, quòd quæcunque sunt necessaria ad salutem, sunt scripta: nam traditiones istæ non scriptæ, sunt res mobiles, factæ propter ordinem, non propter conscientiam: doctrina autē est firma & certissima. Et præter ea vestræ traditiones, quas vocatis Apostolicas, non sunt tamen: sed apostaticæ, vnā cum doctrina, quæ est inuētum Papæ-diabororū & sociorū eius. Habes tu domine Nunc-abbas? Veniamus ad capitulū vndecimum, vbi se discoperit vestra mulitas Aluernica, siue asmitas Arcadica, quanuis sitis in processibus secularibus multum finis. Nam ad probandum quòd multa sunt in ecclesia ex Apostolorum traditione instituta, quæ non sunt in Scriptura, tu adfers primū multa ex Augustino. Ad quod ipsi respondent in genere, quòd sicut suprā dictum est, idem est Ali-

EPISTOLA

quid esse in Scriptura, vel Habere fundamentum in Scriptura: nam non pugnant de verbis sicut Arriani, sed de rebus, cum dicunt quod tota doctrina salutis est, sine ullo require, contenta in sanctis Scripturis. Itaque quod attinet ad Baptismum paruulorum, qui est primus punctus quem tu adducis ex Augustino, bene vellent quod omnia quæ defenditis essent similia, quia sic esset bona pax intrans. Nam Baptismus infantium, quanuis non sit expressus in sacra Scriptura, habet tamen manifesta & firmissima fundamenta in ea: sicut (dicunt isti) cum argumentamur à Circuncisione ad Baptismum: & cum dixit Dominus, Sinite pueros ad me venire, & cætera eiusmodi, sine quibus non reciperetur etiam Baptismus infantium, neque unquam esset introductus in ecclesiam Dei. De non rebaptizandis autem hæreticis, quæstio etiã soluitur per Scripturas, sicut apparet ex libris factis etiam nostro tempore contra Anabaptistas. Et dicunt prælibati, quod si non esset nisi una traditio nuda, non esset satis bene fundata contra rationes quas allegat Cyprianus. Sed quia tu inde colligis in genere, quod consuetudines ecclesiæ circa gregis ministeria, credendum est

ex Apostolorū prœdixisse traditione, domine Nuper-præsident: certè bene dicūt quòd tu male syllogizas, quia tu plus assumis in conclusione quàm probaueris: & quòd hoc modo tu es apertus calūniator, quatenus per prœdictas consuetudines ecclesiæ, tu intelligis idolatriã turpissimam, & foedissimas incantationes, quibus sunt infecta sacrosancta sacramenta Iesu Christi. Nã quod spectat ad communionem corporis & sanguinis Domini, quãdo Paulus dicit, Quod accepi à Domino hoc & tradidi vobis: dicunt quòd frãgãt tibi collum ista verba, & omnibus Papis, qui debuerūt ea de mū tradere, quæ acceperūt à Christo, non autẽ fabricare mille millia impietatū ex suo capite, vel per reuelationem mortuorum, de quibus loquitur Moyses in suo quinto libro. Præterea dicunt, quòd si tu haberes tot oculos in intellectu, quot tu bene lucratus es ictus flagelli per compita, tu videres ibidem Paulum docere quid acceperit à Domino, verbum ad verbum. Nam illud, Cætera disponam cū venero, dicunt non esse intelligendum neque de calice, neque de patera, neque de corporali, neque de buretis, neque de cæteris ferramentis abominabilis Missæ, sed de disse-

EPISTOLA

rentibus varijs qui superuenerant in ecclesia Corinthiorum, & de ritibus, & ordine extraneo. Nam quod ad doctrinam, Paulus iam est protestatus, sese non potuisse neque voluisse addere grossum sui vnguis, ad ea quæ acceperat à Christo. Quia non erat tam audax neque tam effrons, quàm Sodomitæ Papæ & eorum sequela, qui non cessauerunt de addere vnum super altero, donec vastauerunt totum. Et hinc apparet quòd (dicunt isti hæretici) Papæ mēiūtur, quando se dicunt successores Petri & Pauli: & quòd ipsorum clauēs nō possunt errare. Quòd autem tu dicis, Propter longitudinem multa scripta esse breuiter, quæ Apostoli ad longum dixerunt: hoc non magis pertinet ad propositum, quàm ea quæ sæpe tu dicebas in Parlamento, quando tu eras aduocatus, adeò vt omnes non possent habere patientiam: & huc etiam referunt omnia quæ adfertis, de non baptizandis meretricibus, de non iungendis matrimonijs cum infidelibus, de descensu Christi ad inferos, de tribus personis Trinitatis, de baptizatis Apostolis, & similia quæ possetis afferre: quia illa vel fundamentum in Scripturis
bene

bene firmatum habent, & sic sunt in Scripturis, sicuti Trinitatis personæ, Baptismus Apostolorum, Descensus Christi ad inferos (quæ tamen vos non intelligitis, quando propterea fundatis vestrum Lymbum,) vel non habent: & tunc vel concernunt fidem, quo casu nihil debet credi pro certo quod non probetur per Scripturas: vel sunt talia, ut sine illis possit esse aliquis Christianus: & tunc liberum est credere vel non credere, quanuis debet esse locus rationibus verisimilibus, prouiso quod non pugnent contra fidem. Nam in isto casu nihil est penitus recipiendum, etiam si diceret ea Angelus de celo, sicut dicit beatus Paulus.

Et ad hunc vltimum articulum, dicunt quod tota religio Papæ pertinet. Denique, quod allegatis Damascenum, Alexandrum de Halles, Thomam, Bonauenturam & Scotum: ipsi dicunt quod tu es bene dignus cum monachis tuis, qui cōsumas vitam tuam in istis foetidissimis latrinis, quibus est plena bibliotheca sancti Victoris, sicut porcus in luto, quod tu es. Et ita, domine Nuper-præsidens, quando tu dicis in initio capitis

EPISTOLA

duodecimi, quòd prædissertis admodum luculenter diluta videri possunt pro pseudoeuangelica venefica, profectò subdola ac commentitia basi adducta argumenta: dicunt quòd tu dormieras caput nimium basse, quando tu hæc dicebas: & quòd sit tibi fieret quod mereris, tu ducereris à sancto Victore, cum tua mitra quam tu accepisti pro mortario, totus vestitus de viridi, & hinc inde habens sonetas, sicut stultus Bazocæ, vsque ad Sorbonæ facultatem, ad faciendum emendam, pro eo quòd tu fecisti deridere totam Theologiam Sorbonæ per tuas stulitias. Sed veniamus ad caput duodecimum, in quo tu respondes ad loca Scripturæ præallegata, quibus defendit Dominus, ne quid addatur vel minuatur de Lege sua, Deuter. 4.8.12. In quibus solutionibus tu tantum sudasti, quòd hoc valde fortassis tibi profuisset ad sanandum te de verola, nisi esset intronizata in tua Nunc-abbatia, per præscriptionē longi temporis: ita ut valeat illud quod dicunt, Qui tenet, teneat: possessio valet. Et ad propositum, tu opponis primum, quòd Moses, per consilium soceri sui delegerit septuaginta seniores: ergo addidit ali-

quid

quid Legi, & per consequens non est sic intelligendum, ut non liceat aliquid addere peculiari-
ter, sed tantum id quod non est conforme. Et istas
additiones tu facis geminas: quia alia sunt præ-
ceptiua, alia declaratiua: & pro præceptiuis, ul-
tra prælibatū factū Moſis, tu diſputas etiā de Ca-
bala, ut oſtēdas te eſſe magiſtrū Aliborū: vel ut
tu oſtendas te nō eſſe mulū Aluernū, ſed vnū ca-
ballum armorū, corrūpendo illud, Quæcūque di-
xerint vobis, ſeruate & facite. Deindē, de eo quod
dictum eſt, Interroga patrem tuum: poſtea de Re-
cabitis, & poſtea de alijs. In fine pro interpre-
tatiua, ſeu declaratiua additiōe, adducis ſacer-
dotes, qui ſunt iudices quæſtionis Deuter. 17. &
de Eſdra, qui interpretabatur vocabula Legis.
Hoc eſt totum, domine Nuper-præſidēs, & hoc
totum ipſi dicunt eſſe nihil cōtra ipſos: adeo ut nō
indigeat niſi riſu. Sed tamen quāuis perdat ſu-
perbiū ad lauare caput aſini, ipſi per trāſtempus di-
cūt ſe reſpondere, quod qui conſtituit iudices, non
mutat tamē leges, neque addit legibus: ſed cōfir-
mat eas, quādo dat ijs cuſtodē. Sicut (pro exēplo)
quando tu es depositus præſidens, nō eſt propter
hoc vaſtatū parlamentū, neque aliquid additum

EPISTOLA

vel diminutum de legibus regni, imo est factum
 vnum magnum bene pro toto regno. Et sic, quan-
 do Moses hoc fecit, fecit vnā politiam quam vi-
 debat esse necessariam, & nō fecit de suo capite,
 sed post soceri sui consilium, non dubium est quin
 quāsiuerit consiliū à Deo sicut solebat, & etiam
 aduocauit totum populum in concilium sicut scri-
 bitur Deut. i. ergo tu es victus. Nam hoc non est
 addere ~~ad~~ legem & præcepta Domini, sed si ordi-
 nasset leges de suo capite, aut sacrificia, aut fecis-
 set aliquod præceptū, quod vocasset Præceptū ec-
 clesiæ, sicut faciunt Papæ, tunc contrauenisset le-
 gi Dei. Sed etiam, domine Nuper-præsidens (di-
 cunt isti) audite, nisi amisistis aures cū dentibus,
 Moses erat minister Dei in condendis legibus.
 Itaque quando faciebat leges, non faciebat hoc in
 sua persona, sed vt minister Dei. Sed post Mo-
 sem nemo habuit hanc potestatem, nisi ex speciali
 mandato Dei & reuelatione, idque in factis &
 præceptis peculiaribus. Sicut quādo Salomon fe-
 cit templum Dei, & quando dispositi sunt ordi-
 nes Leuitarum in templo, & similia: ista sunt
 facta per præceptum Dei, qui voluit sicut pote-
 rat ita disponere legem Ceremonialem. & idem
 statuen-

Statuendum de alijs. Sicut postea Christus, & Apostoli post eum, aboluerunt legem Circumcisionis & sacrificij, quia erāt missi ad hoc. Probet igitur Papa suam cōmissionē non tantū addendi & minuēdi, sed & abrogandi, cassandi, & annihilādi, & denique dispensandi de bene facere, & tunc credemus ei. Nā quod tu te fundas super hoc dicto, Omnia quacunque dicunt, facite: tu es vnus mulus, qui bene meritus es centum ictus flagelli. nam si hoc tu vis esse adēdō vniuersale, vt propterea licuerit eis addere vel diminuire, cur ergo Christus hac redarguit, & ipsemet noluit seruare ipsorum ceremonias, qui tamen in omnibus impleuit Legem? Vnde patet quod hoc est intelligendum, quatenus praeceiebant & exponebant id quod Deus requirebat, & ponebant ea quae salua conscientia fieri possunt. Nam hactenus est obediēdum eis, etiam si sint vitiosissimi, quia sedent super cathedrā Moysi, id est sunt designati à Deo successores Moysi ad exponendum Legē. Sed vester Papa (dicunt isti) qui non intrauit per ostiū, neque habet vllum titulū vniuersalis episcopi, nisi à diabolo (sicut ait vestermet Papa Gregorius) tamē vult facere leges conscientiae,

EPISTOLA

cassatis legibus diuinis, & posito iure Dei sub pe-
dibus suis: vnde apparet eum esse Antichristum
qui sedet in templo Dei per intrusionē, & se ele-
uat supra Deū, qui breui franget ei collum Spiri-
tu oris sui, & omnibus affeclis eius. De illo, Inter
roga patrē tuum, Deuter. 32, ipsi dicunt sic, Nos
credimus quòd iste mulus putat nos esse tam gru-
es, quàm ipse est bestia. Pone tuos bifoculos, aliàs
Lunettes Gallicè, si tu potes (nam dicūt quòd na-
sus tuus est valde debilis,) & lege quod venit po-
stea: & tu videbis de quo Moses velit, vt infan-
tes interrogent patres suos, & maiores. Nam
quia eo tempore & omnibus, homines faciunt
sicut vos facitis, domine Nuper-præsiciens, id
est, nō curant legere sanctā Scripturam, quia non
est de pane lucrando, vt dicunt, & etiam hoc est
officium Theologorum nō Christianorum, Deus
vult vt & scriptis, & narratione verbali, & om-
nibus modis instruuntur omnes fideles de volun-
tate eius & de mirabilibus quæ fecit. Quamob-
rem nos credimus quòd tu es asinus Indicus, qui
habet cornutum caput, etiam quando tu non
portas mitram tuam: viso quòd tu facis argu-
menta tam cornuta, & ita tu es magister noster

A corni-

*Acornibus resuscitatus. De Recabitis. Dicunt etiā,
quod tu es vnus stultus ad viginti quatuor cara-
tos: quia hoc non fuit vnum præceptum Dei, sed
vnum præceptum paternum, quod dedit filijs
suis, quod non reddidit eos sanctiores, neque me-
liores per se, sed tamen obedientia illa filiorum
placuit Deo, quia præcepit, Honora patrem tuū,
& matrē tuam. Et videmus hūc pertinere illud
præceptum Ionadab ad hoc Dei præceptum, quia
addit eandem benedictionem, si paruerint filij
sui, dicens, Eritis longæui super terram. Sed si Io-
nadab fecisset hoc sicut hodie faciunt Monachi,
volens instituere nouum seruitium Dei de suo
capite, & ita mereri paradysum, Dominus dixis-
set, Quis hoc petijt de manibus vestris? Patet au-
tem hoc ex argumento quod illic facit Dominus,
dicens populo suo, Filij Rechab bene fecerunt vo-
cem patris sui, & vos cōtempstis præcepta Dei
vestri. Vnde apparet quod hoc præceptum non
addidit, neque minuit de Lege Domini. Denique
quando dixistis totum quod potuistis, & tandem
affirmatis quod Tobias, qui est apocryphus, &
Salomon, & Iob & alij scripserunt dogmata,
quæ nusquam offendi possunt in Pentateucho,*

E P I S T O L A

dicunt, quòd *vestra* Nuper-præsidentia litigat falsum, & soluet emendam: quia non inuenietur quòd isti fecerunt nouum seruitium Dei. Sequitur nunc additio explanatiua, de qua frustra contenditis, quia hoc nō est sicut de beato Francisco, de quo dubitat totus mundus. Immo nunquam dixit quisquam, quin etiam oporteret explicare legem Dei. Sed facere noua praecepta ad ligandas conscientias, nedum quæ euertunt Scripturam, vel quæ diminuunt libertatem Christianam quæ non consistit in istis chimagreis, & est per Christum liberata à ceremonijs Legis: totum hoc non est interpretari sacram Scripturam, sed corrumpere per fatuissimas, stultissimas, impijssimas, & Nuper-præsidentialissimas glossas. Itaque tu es fatuus sicut vna vesica, & ista omnia quibus tu es plenus non sunt nisi vêtus. Ecce quod dicunt hæretici de isto puncto ad tuum nasum Cherubinum, si adhuc viuit. Sequitur nunc alia tua ratio, qua tu dicis quòd illud non pertinet ad legem gratiæ: & tu addis causam, quia fidei Lex in fidelium cordibus scripta est, & Scriptura est donum aduentitium. Isti igitur quærunt sic, domine Nuper-præsides, Quam legem habuit Abraham, &

om-

omnes eum præcedentes, item subsequentes usque ad Moſen? Item, Si Moſes & eius poſteri non habuiſſent niſi Legem ſcriptam in lapidibus, quid illis profeciſſet? nempe idem quod tibi prodeſt habere Bibliã in tua camera, & legere quæ tu non facis. Sed tu es vna miſerabilis beſtia, quæ nõ ſcis quid ſit Lex factorum, nec Lex fidei: denique qui nihil ſcis, & ideo præſtat te dimittere ſicut tu es, quàm ſibi rumpere caput tecum. Tu diſputas de Spiritu ſancto, qui datus eſt Apoſtoliſ, & ipſe te condemnas, quando tu allegas illud ex Ioannis 14, Ille vos docebit omnia. Nam ſi docuit omnia Apoſtolos, non reſeruauit quicquam Papiſ. Non negamus tamen cum hæc dicimus, ſicut tu putas, quin Spiritus prudentiæ ſit datus eccleſiæ ſuæ ad applicandum facta particularia ad doctrinam vniuerſalem, quæ eſt ſcripta, & ad ordinandũ & diſpenſandũ ea quæ ſunt ſubiecta mutationi temporum, & perſonarum, & locorum: ſed dicimus ſimul tria, quæ tu non poſſes refutare. Primum quòd Papa & Prælati non ſunt eccleſia, ſed ſynagoga diaboli, ſecundum quòd Spiritus ſanctus docuit omnia Apoſtolos: & quia Apoſtoli fideliter fecerunt officium ſuum, ipſi etiam ſcripſe-

EPISTOLA

runt quæcunque necessaria sunt ad salutem ecclesie vsque ad finem mundi. Patet primum, ex veris insignibus ecclesie & inseparabilibus. Quia ecclesia non est adultera, & ideò non audit vocem aliam quàm sui sponsi: Diabolica autè ecclesia est quæ vult dominari & præualere verbo Dei, sicut facit ecclesia Romana apostatica, in omnibus & singulis. Secundum patet, nisi dicamus (quod absit) mentiri diuum Ioannem. Et istis adiungimus vnum tertium bene malum pro te: quia etiam si tibi concederemus quòd liceret ecclesie facere nouum seruitium Dei, tamen non sequitur quòd liceret Papæ, nisi tu probasses quòd Papa esset ecclesia: de quo nemo sanus te credet, etiamsi te periuraueris, vt tu faciebas quotannis ad minimum semel in Palatio cum alijs consiliarijs & aduocatis. Et ita tu vides, quòd tu tam litigas contra te quàm pro te. Vt patet etiam tam clare quòd plenus meridies, quando tu dicis, quòd illud, Frustra me colunt mandatis hominum & doctrinis, & similia, tantum intelligitur de mandatis contrarijs ex opposito. Nam quærunt vbi tu reperis istam glosam, nempe in fatuo tuo cerebro: & ideò deberet valere in temetipsum illud, quod

quod tu ipse citas ex Mose, Propheta qui arrogantia deprauatus voluerit loqui in nomine meo, quæ ego non præcepi illi ut doceret, interficietur. Dic igitur, domine Nuper-præsident, istæ frequentes lauaciones quibus utebantur Pharisei, putantes sese etiam purgare conscientiam, sicuti hodie facitis de aqua benedicta, eruntne contrariæ ex opposito Legi Dei in vestro intellectu? tamen Christus illas irridet, & dicit esse vanas, sicut alias. Et si voluissent sanctas Scripturas ita intelligere, cur non ita loquebantur? Sed toties dicit Moses, Non facies quod bonum est in oculis tuis, sed quod præcepit tibi Deus hoc facito. Tu bene vides igitur quod tu falsificas sacram Scripturam per tuam falsam glosam. Sed & præterea cum ista doctrina quam defendis, sit ex opposito contra Deum, tu ipse per hoc dictum eam condemnas, nisi prius probaueris quod Papistæ, id est diabolicæ additiones, sunt secundum ius diuinum: quod tu non posses facere. Et quia continuando rubricam vos dicitis quod vestra traditiones non sunt palcæ quas Ieremias dicit esse immixtas per triticum, sed sunt ipsum granum, ipsi te capiunt per os tuum, Serue ne-

EPISTOLA

quā, quia tu dicis cū Hieronymo hæc esse verba hæreticorum. Potes imitari potestatem Dei, vt absque peccato sis: accepisti enim liberi arbitrij potestatem per quam consequaris quod volueris. Nam dicunt, quòd si hoc verum est, tu non potes negare quin tota Sorbona sit hæretica, quæ docet quòd per liberum arbitrium nostrum possimus lucrari paradysum, & per missas & per perdonos. Et ita tu facis tuum processum, sicut tu es vnus stultus qui verberas teipsum. Et totum ad contrarium, illi qui dicunt quòd homo non potest bene facere de se, & nō potest mereri nisi iram Dei, & damnationem, adeò vt sit necessarium quòd ponat totam suam salutem in passione Iesu Christi, nihil reseruando, non erunt hæretici per consequens, & ita tu es vnus Lutheranus, qui bene sentis tuos fasciculos. Neque prodest tibi quod postea tu dicis, quòd nos prædicamus effusam licentiam, & non comminamur poenas peccantibus austerè, & docemus iram Dei lachrymis mitigatum iri immunè, & nostram legem, quam nouiter prædicamus, reddere quietas conscientias: in quibus mendacijs dicimus quòd tu præticas id quod dicit Ieremias, quia tu misces paleam

leam cum tritico, id est mendacium cum veritate. Nam libri nostri & vita nostra ostendunt, Deo gratia, quod magis odimus & abominamur etiam à malis dictis, quàm tu & tui similes à male factis: & quando desideramus fidem per quam seruemur, simul & pariter dicimus quod fides est donum Dei, quæ nunquam vadit sine bonis operibus, & amore Dei, & odio diaboli, & sociorum eius, id est tui & eorum qui tibi simulant: & ideo non facimus tam bonum forum de salute quàm vos, qui ponitis in aqua benedicta, in cereis, & candelis, in Missis, in perdonis, & chimagreis, quas nemo est qui non possit facere pro pecunia: quod tamen nunquam poteritis facere credere vni homini, nisi amiserit suum sensum. Et ideo etiam vestra conscientia sunt semper in dubio, & ideo estis similes fluctui maris: & sicut dicit beatus Iacobus, Ne putetis aliquid recipere à Deo. Nos autem capimus & habemus pacem, sicut dicit Paulus, quia sumus iustificati non in nobis, sed in eo qui te iudicabit, etiamsi tu semper fuisses præsidens, quod non concedo. Dic igitur, domine Nunc-abbas, si tu habes vnâ conscientiam, quando tu legis ista verba Chryso-

EPISTOLA

Stomi quæ tu adducis pro te, Iudæorum synagoga
 ne principatum perderet verita, populum varijs
 nouis traditionibus oneravit, non ut ipsum in iu-
 stitiæ semitas deduceret, sed potius ut is duriori
 onere pressus, facilius in sacerdotalis seruitutis iu-
 go contineri posset: quando (inquam) tu legis ista,
 nōne bene vides processum tuum & arrestum
 contra te & tuos affeclas? Visus discoperit fa-
 ctum. Nam Deo gratia nemo ex illis quos vocas
 hæreticos traxit ad se quicquam, sed viuimus in
 maiore sobrietate & paupertate, quàm illi ipsi
 qui mentiuntur votum paupertatis: & relinqui-
 mus Cæsari, quæ sunt Cæsaris, nec facimus vllam
 etiam minimam legem conscientijs. Et ideo etiam
 vos vocatis nos stultos & coquinos. Vos autem
 estis etiam per vestras practicas lucrati regna
 & imperia, & ego me refero ad doctrinam de in-
 dulgentijs, de Missis, de cibis, de patenostis, de
 obitibus, & mortuarijs, de purgatorio, de peregr-
 nationibus & festis, bullis, datis, copijs, tonsuris,
 dispensis, & centum millibus alijs latrocinijs:
 quibus vos turpissimi & diabolicissimi ventres
 deuoratis animas pauperum, & sugitis crume-
 nas etiam Regum & Imperatorum. Sed venit
 tem-

tempus quo vestra meretrix peribit cum suis mercatoribus, ne dubites. Et ecce vester spiritus sanctus, secundum quem fiunt clerici, acolyti, subdiaconi, diaconi, presbyteri, curati, capellani, canonici, priores, episcopi, archiepiscopi, primates, patriarchæ, Cardinales, Papæ: hic est spiritus sanctus, qui gubernat vestram hierarchiam, & nuper gubernavit venerabile concilium Tridentinum: cuius crepitus tamen non multum curamus, sicut etiam tuas sordes reijcimus super prælibatum tuum nasum. Quamobrem etiam, ut semel finiamus hoc capitulum, domine Nunc-ab-bas, tu falleris dupliciter in toto hoc. Primum, quia tu non intelligis quomodo traditio differat à doctrina, quomodo non addant doctrinæ neque diminuunt qui illam accommodant ad particularia facta, & qui instituunt ceremonias & modos faciendi pro locis & temporibus, conformes ipsi Scripturæ, & cætera huiusmodi. Secundum, quod tu nescis quid sit Spiritus sanctus, neque quæ sit ecclesia, & ad quæ insignia cognoscatur falsa religio à vera. Veniamus ad tertium decimum capitulum, in quo non multum laborant, quia tu facis eosdem errores. Ta-

EPISTOLA

men in transeundo dicunt, quòd quauis Cyprianus errauerit in opinione de rebaptizandis hæreticis, tamen defensio ipsius, si fuisset vera in genere, bona erat: quando dicebat quòd non erat quicquam contra suam opinionem in Scripturis. Nam si hoc verum fuisset, lucratus fuisset suam causam: quia sicut ipse benedicit & optimè, Consuetudo sine veritate est vetustas erroris. nam sine hoc, domine Nunc-abbas, tu posses etiam defendere tua mendacia, quia tu posses allegare, quòd tu semper fecisti sic, & idem de cæteris. Ex quo patet quòd præter consuetudinem oportet aliquid esse, per quod cognoscatur an ea consuetudo sit bona. Et super hoc dicimus quòd hoc est sacra Scriptura, idè scripta à Spiritu sancto, vt sicut tu cognoscis bonum vinum ad nasum tuum, sic cognosci possunt tuæ & tui similium religiones falsæ à veris, & ecclesia vera à falsa: quia sicut dicit Irenæus, Scriptura est firmamentum & columna ecclesiæ. Sed tu vis pro Scriptura sancta sustinere Papam & suos, quos tu mentiris esse ecclesiam, & ponis supra sanctam ecclesiam: & idè non est mirabile quòd tu arguas

tam cornutè, & quòd tu nescias quid dicis. Breuiter, ne tu nobis iactes toties traditiones Apostolorum, nos dicimus tibi quòd ipsi canones Apostolorum sunt condemnati pro apocryphis à Gelasio Papa. vide tuum Decretum de parte Dei, & tunc incipe dicere quòd tu es doctor in iure Canonico. Enimvero, domine Nuper-præsidens, quo modo respondes ad illud Anastasij dictum, Nihil esse quod nequeat sacris Scripturis dissolui? Nam tu dicis quod præter ea requiruntur interpretatio ecclesiæ, & hoc etiam nos confitemur, domine Nunc-abbas: sed dicimus quòd aliud est interpretari Scripturam ex alijs locis Scripturæ, quàm facere nouas leges, & canere Missam: & volumus, quia Scriptura sufficit, vt non quærantur quæstiones quæ non habeant fundamentum in Scriptura. Et ita tu es captus, nisi velis dicere, quòd Anastasius sit hæreticus, & ipse Ambrosius, quando dicit quòd nihil deest illi, quem vtriusque Testamenti doctrina munierit: excludens per hoc omnia fundamenta, quæ tu falsò vocas Ecclesiastica dogmata, & quæ tu dicis quòd

faciunt ad mortificationem carnis, sicut de
audire Missam quotidie, & confiteri sacerdoti,
& comedere tantum in prandio quòd tu non cu-
res de cœna, & inuocare omnes sanctos & san-
ctas paradysi, contra præcepta & exempla om-
nia Scripturæ. Quid ergo? tu clamabis mul-
tum cum magistro nostro Picardo, quòd nos vo-
lumus abolere omnes ecclesiasticas consuetudi-
nes. Sed clama vsque ad crepandum si vis, nam
hoc falsum est. Volumus enim retinere & re-
tinemus eas quas condidit ecclesia Dei, & quæ
vel habent fundamentum in Scriptura, vel non
pugnant, & sunt necessariae, & utiles propter
ordinem. Tollimus autem omnes eas quæ
pugnant contra Deum, sicut ferè omnes Papisti-
cæ: item quæ non sunt tam necessariae aut uti-
les, vt debeant retineri: item, quæ etiam si
sunt factæ ad bonam intentionem, tamen vene-
runt in tantum abusum, quòd magis nocere pos-
sent quàm prodesse. Sed in doctrina non audi-
mus aliam vocem quàm sponsi nostri, & tan-
gimus ad hunc lapidem iudicij omnia scripta &
facta hominum, vt teneamus quod bonum est.
Vade nunc, & clama totum tuum saturnum, quia
Scri-

Scriptura nobis sufficit cum Anastasio & Ambrosio & Augustino, qui tam grauitè conquiritur, iam suo tempore varijs locorum moribus Christianam libertatem penè deterioiorem, antiqua & seruili Iudeorum conditione reddi.

Quid ergo nunc faceret, si videret tot ordines Monachorum, qui sunt nati postea? si videret Missam, si videret articulos Sorbonæ, si videret perdonos, & indulgentias, & confessionem auricularem, & alia omnia similia? Et tu facis hîc de doctore hæretico, quia tu clamas parum contra scholasticos, sed tu ponis vnâ distinctionem quæ vastat totum: quia tu putas Augustinum non loqui de statutis episcoporum, neque de consuetudine vniuersæ ecclesiæ, sed de diuersis moribus diuersorum locorum. Vbi inuenies tu istas? nam semper quicquid dicitis, etiâ quando mētimini apertè, vos semper dicitis quòd ecclesia semper sic fecit, & sic decreuit: & ita luditis vos de animabus pauperum: quia Papa approbat omnia pro pecunia, & vos creaturæ illius debetis illi per iuramentum, obedientiam omnem: & defenditis sicut histriones, ne quis respiciat quid sit in vestris giberris, Gallicè gibecie-

EPISTOLA

res. Et non vultis quòd legant sanctam Scripturam Gallicè, & ita omnia bene vadit secundum intentionem sancti Augustini. Nam quis corrigeret ista, cum Papa sit supra Concilium, & etiam si non esset, Concilium non posset teneri nisi ad placitum domini Papæ? Breuiter, domine Mulo-præsidentis montigena, ipsi ampliant pro se omnia quæ tu dicis ex antiquis patribus, quibus tu bene velles torquere nasum si posses. O magister Petre Thoma, si tu viueres, quomodo tu bene diceres quòd Lysetus est adhuc stultior te, & diceres ei & suo compatri sue compari per nasum, domino generali Mathurinorum, cuius nasus est allegoricè sicut turris Libani. Tandem descendimus ad caput quartum decimum vestri libri, ubi dicunt quòd est cumulus vestræ fatuæ Mulo-præsidentie, quod ferè totum ampliant pro se contra vos, quia ferè furatus es totum de libris eorum. Et inter omnia dicunt quòd nolunt nisi testimonium Augustini, quod tu adfers, in quo dicit expressè quòd excellentiæ canonicæ authoritatis veteris & noui Testamenti seruire debet omnis fidelis & pius intellectus. In opusculis autem posteriorum, qui libris innumerabi-

merabilibus continentur, sed nullo modo sacratissima canonicarum scripturarum excellentiæ coæquatur, etiā in quibus inuenitur eadem veritas. Longè tamen est dispar authoritas. Itaque in eis liberum habet lector vel auditor iudicium, quo vel approbet quod placuerit, vel improbet quod offenderit. Quid dicitis, domine Nuper-præsidentens? Vos auditis vnā glosam Nuper-præsidentialem, per quod apparet quod mentitur Augustinus. Quia dicitis, quod præter Scripturam oportet etiam tenere auctarium sanctæ Scripturæ pretiosa ecclesiæ dogmata: & ita imaginatur vestra Nunc-abbatia in suo cerebro frigefacto per suam mitram, quod Romana ecclesia sit vera ecclesia, & quod liceat ecclesiæ facere noua dogmata ad supplendū quod deest sanctæ Scripturæ, quæ hoc modo erit imperfecta & mutilata. Et ideo contra beatum Anastasium non sufficiet dissoluendis omnibus dubiis, & item quod omnia dogmata quæ defenditis venerunt ex traditione Apostolorum. Ecce quod vos somniatis, sed est pietas quod nemo vult tibi credere, & quod si tu argumentareris sic in ipsa Sorbona omnes so-

EPISTOLA

cij te riderent, sicut Cailletam. Ad propositum,
 tu dicis quòd Christus dixit ad Discipulos, Qui
 vos spernit, me spernit. & Paulus, Quòd ec-
 clesiae est columna & firmamentum veritatis,
 & hoc etiam est quòd te destruit, & vastat
 tota tua argumenta: quia dicimus quòd Apo-
 stoli non excefferint suam commissionem, si-
 cut Papæ & falsi episcopi vestri lupanaris, qui
 mentiuntur se successores eorum: & quòd cum
 ecclesia sit fundamentum veritatis, Papa cum suis
 non est ecclesia, qui pugnat contra veritatē. Et
 ita tu vides quòd pro vna questione quæ erat, tu
 facis duas, sicut tu faciebas in parlamēto milledif-
 ficultates super cuspidē vnius acus, & mille pro-
 cessus ex vno, vt sic veniret aqua ad molendinum.
 Sed est præterea vna bella vidēria quando inter-
 pretamini in 2. Re. 1. per archi sanctā Scripturā.
 Dicunt enim isti hæretici quòd semper subue-
 nit Robino de suis fistulis, & ideo quia tu es v-
 nus bonus arcitenens de vitro, tu elegisti i-
 stum locum Scripturæ in quo fit mentio de ar-
 cu, quantum non plus faciat ad propositum
 quàm si canendo Missam, tu faceres totum (tu
 bene me intelligis) in caligis tuis ad martin-
 galam

galam. Profectò hæc est vna mirabilis interpretatio Tropologica, & ita estis soluti de capite
 14. Ego me venio ad decimum quintum. Vbi primum tu multum sudas, in ostendendo quòd sancta Scriptura indiget interpretatione, quòd nullus vnquam tibi negauit: quia sicut dicimus Scripturam esse planam, ita etiam dicimus quibus sit plana: nempe ijs quos Pater illuminauit sancto suo Spiritu, sine quo nos clamamus cum beato Paulo, Hominem animantem non intelligere quæ Dei sunt: & quòd oportet vt Deus aperiat corda nobis, sicut Discipulis suis ad intelligendum Scripturas. Et semper dicimus quòd non adhuc cognoscimus nisi ex parte, & ideò quauis de præcipuis articulis nò dubitemus, quia sunt aperti, tamen semper parati sumus ad discendum per eos qui voluerint nos docere per sanctam Scripturam, in qua quotidie laboramus vt possimus proficere. Et ideo, domine Nuper præsidens, dicunt quòd tu facis more solito, quando tu tibi frangis caput ad probandum quod nemo negat. Deinde quòd hoc facit contra vos, qui non vultis vt prædicetur populo sancta Scriptura (sicut fecit Esdras quæ tu allegas) nisi in Quadragesima, &

EPISTOLA

aduentu, ex spiritu Sorbonæ, & iuxta articulos
 fidei Romanæ apostaticæ, & quòd sufficit Laicis
 & alijs qui non sunt Theologi, credere implicite,
 quia esset magnū scandalum si omnes scirent per
 sacram Scripturam cognoscere lupos à pastori-
 bus: & ideò etiam non oportet dicere Missam
 suam Gallicè, neque horas suas, quia populus vide-
 ret secreta sanctæ matris nostræ ecclesiæ: & ita
 totum seruitium Dei iret in ruinam: nam omnes
 essent hæretici. Sed, domine Nuper- præsidens, si
 per hoc argumētum vobis auferretur vinum, quia
 tam sæpe vos inebriat, vos essetis tam attonitus,
 quàm quando dictum fuit vobis ne amplius iretis
 ad Palatium. Sed ad propositum, tu affers vnā
 mirabilem allegoriam beati Hieronymi, super il-
 lud dictum Ezechielis, Patres nostri vnam acer-
 bam comederunt, & stupuerunt dentes nostri:
 quia hæc opinio Hieronymi non magis facit ad
 textum Prophetæ, quàm nihil: ex quo exemplo
 isti hæretici dicunt, quòd bene apparet quòd opi-
 niones doctorum sunt examinandæ ad sacram
 Scripturam, quia sine hoc nulla est ferè hæresis
 quæ non possit inueniri fundata in libris antiquo-
 rum Doctorum: & satis patet quòd antiqui Do-
 ctiores

ctores corruerunt infinitos locos Scripturæ per
 suas allegorias. Quare tu bene vides, quòd si
 valeret tua Theologia, nihil vngquam esset certi
 in ecclesia: ideòque ipsi antiqui Doctores sæpe
 dicunt quòd nolunt vt credant sibi, nisi conueni-
 ant sua dicta cum sacra Scriptura: & fatentur
 quòd potuerunt errare vt homines. Sicut irasci-
 tur Augustinus Ianuario, confitens quòd in Scri-
 pturis multo plura nescit, quàm sciat. Sed si er-
 rare possunt Doctores, & populus communis
 non legit Scripturam, vbi erit fundata tua eccle-
 sia, domine Mulo-præsidens? nempe super gla-
 ciem vnius noctis. Dicunt etiam isti hæretici quan-
 do tu vocas Petrum ecclesiæ verticem, mirabiles
 amphibologias siue prosopopœias (nam tandiu est
 quòd nō studui in Grammatica, quòd ego facio so-
 læcismos sicut tu.) Dicunt ergo isti hæretici quòd
 tu ponis regnum Papæ super sub, quia loco eius
 quòd alij dicunt, quòd Papa est fundamentum ec-
 clesiæ, quia scriptum est, Tu es Petrus & super
 hanc petram, & ita est in fundo, tu argumenta-
 ris à Petro ad Papam, id est à seruo Domini ad
 Antichristum: & ponis eum tam altè quòd si
 caderet, sicut cadet breuiter, non posset errare

EPISTOLA

ad frangere sibi collum. Sed tu hoc fecisti quia modernus Papa vocatur De-monte, quantum dicant quod ipse non curat multum de te. Et si tu voluisses, tu habuisses hic mirabiles allegorias, & confudisses omnes hæreticos cum isto mirabili versu Psalterij, Mirus Dei mons pinguis: ut quid suspicamini montes coagulatos? de quo ego audiui quod vnus certus Italus fecit mirabilia: ergo tu male concludis ad propositum. & ipsemet Clemens, quem nesciunt qui fuerit, tam bene dicit c. Relatum. 38. distin. quando dicit quod ex ipsis Scripturis sensum veritatis capere oportet, nisi tu prius probaueris quod pectus Papæ & sociorum eius sit sancta Scriptura. pro quo probando tu habes vnum magnum argumentum, in eo quod quando Papa Clemens mortuus est, dicebat quod haberet breui resolutionem vnus quæstionis, quam nunquam potuerat resolvere, Vtrum animæ essent immortales. Et quid vultis amplius maledicti hæretici, nisi fasciculos? cum dominus Nuper-præsidens adeò vos redigat ad cuneum, ut nesciatis quid respondere? Quod autem ita sit, patet per conclusionem affirmatiuam quam ponit, videlicet quod concessum est ecclesiæ ducibus

cha-

charisma Spiritus ad corporis adificationem, etiam si alioqui maligni sint. nam ita etiam lupi qui sunt ingressi per fenestrā, erunt pastores, & Spiritus sanctus erit alligatus personis & statibus, iuxta illud, In animā malignam non intrabit sapientia. Veniamus ad decimum sextum capitulum, in quo tu vis probare quòd interpretatio Scripturæ pertinet ad verticē Romanum: cui respondērunt mihi per articulos, & quasi Sorbonicē, dicentes, Sic argumentatur dominus Mulopresidens, Spiritus sanctus promittitur ecclesiæ à Christo ad interpretandum quæ dixerat. Ergo pertinet interpretatio ad ecclesiam. Cōcedimus, & ideo dicimus quòd interpretatio non pertinet ad Papam & eius affeclas, qui non sunt ecclesia, quia non habent Spiritum sanctum: quòd autem non habeant Spiritum sanctum, patet ex hoc, Non omnis qui intrat in stabulum est pastor, sed ille qui intrauit per ostium: & ex ipsorum fructibus, à quibus Christus iubet ut nos cognoscamus eos. Patet etiam, quia quando probatur eorum doctrina, secundum dictum Pauli, Omnia probate: ipsi met pueri vident crassissimos errores, & tam grossas impietates, quòd diabolus ipse habet pudorē de ipsis. Secundò sic argumentatur dominus

EPISTOLA

Nunc-abbas ad probandum quod hoc pertinet ad Romanum præsulē. Interpretatio Legis pertinebat ad summum Sacerdotem, qui fuit typus Romani præsulis. Ergo gluc. Patet maior ex Deut. 17. Primum respondent, domine Petre, quod locus Deuter. non dicit hoc, quia ibi agitur de processibus civilibus & criminalibus, pro quorum dubietatibus oportebat consulere eum qui indicabat populum, aut reges, vnâ cum sacrificatoribus & Leuitis. Hoc autem non facit ad propositum. Sed quia nolunt insistere in hoc (nam non dubitant quin præcipuè ex ore summi Sacerdotis debuerit proficisci expositio Legis Dei, qui debuit esse tanquam lampas cæterorum) tamen dicunt quod tu malè concludis: quia tu præsupponis falsum, quando tu dicis quod is fuit figura præsulis Romani. nam author epistolæ ad Hebræos non dicit eum fuisse figuram Romani Antichristi, sed Christi, quem nos dicimus esse vnum & solum verticem ecclesiæ Christianæ, quæ non habet duos vertices sicut vestra mitra: quam si non habetis, bene velleis habere. Et præterea fuit limitata commissio summi Pontificis, quia negamus ipsum potuisse facere nouas leges aut interpretari

pretari pro sua voluntate: quam etiam ob causam
 toties reprehendit Scribas & Phariseos Chri-
 stus. Sed hic est bellus iocus, quod tu condemnas
 teipsum per sequentia, quando tu dicis quod Es-
 dras interpretabatur Scripturas: nã ipse non fuit
 summus sacerdos, & ita tu vastas totã tuam simi-
 litudinẽ. Sed fortassis tu hoc dixisti propter Sor-
 bonam, quæ bene potest comparari Scribis qui per-
 secuti sunt Filium Dei: primum in persona eius,
 deinde hodie in membris suis. Tertiõ sic argumen-
 tatur dominus montigena. Petrus Act. 15. inter-
 pretatur figuras veteris Testamenti, ergo perti-
 net ad præsidem Romanũ interpretari Scriptu-
 ras. Respondent isti quod negant consequentiam,
 sicut tu soles negare tua debita creditoribus tuis,
 & quictancias tuis debitoribus. Dicunt etiã quod
 si rex Franciæ leuaret vnã taleam de stultis, tu
 bene recipereris pro quinquaginta per æquualẽs,
 quando tu argumentaris ita: quia omnes Apostoli
 & ministri Euangelij nunquam aliud fecerint
 quàm interpretari Scripturas: & ideo apparet
 quod tu nõ scis magis quid dicis quàm Triboletus.
 Transeãt cætera quæ sunt eiusdem monete, quã-
 do tu loqueris de duobus filijs, qui sunt duo Testa-

EPISTOLA

mēta, & quòd Petro fuit maior authoritas quàm
 Paulo, quia illud est tantū ad propositum quantū
 nihil: & si hoc verū est, Paulus fecit vnū morta-
 liſſimū peccatum quādo reprehendit Petrū. præ-
 fertim, quia ſicuti dicunt Canones, etiā ſi Papa du-
 ceret plenos currus animarū ad infernū, nemo il-
 li debet dicere, Cur hoc facis? & etiā quādo in e-
 piſtola ad Ephe. vbi narrat hierarchiam, ipſe fuit
 vnus hæreticus maximus quādo nō fecit mentio-
 nē Papæ, ſed nō fecit niſi vnū fundamentū Ieſum
 Chriſtū. Et pariter quādo ſcripſit ad Romanos, ha-
 buit magnā iniuriā, quòd nō ſalutauit dominū Pa-
 pam. Itē eſt manifeſtus hæreticus, quādo numerat
 inter columnas cū Petro, Iacobū, & Ioannem. &
 etiam dat primū locum Iacobo, quæ propositio eſt
 hæretica & impia. *Aspicite bene quid responde-
 as, domine. Nuper præſidens: nam fidem meā, ego
 me inuenio bene impeditū in ſuſtinendis tuis argu-
 mentis. Bene verū eſt quòd poſtea tu ponis vnā
 reſtrictiua, dicens quòd hoc pertinet imprimis ad
 Concilium vniuerſale, quia debet eſſe vna expo-
 ſitio certa, ſed Papa nunquam hoc conſitebitur.
 Et in ſuper oſtendunt iſti maledicti quòd vix ſunt
 duo concilia (exceptis illis antiquis quæ ſunt ir-
 refraga-*

refragabilia, quia nihil ordinant quod non habeat fundamentū in Scriptura) quæ nō sint sibi cōtraria. Et quod plus est, de quibus nō dispenset quoti die Papa: adeò quòd si vetera Concilia valerēt, tu non haberes neque crossam neque mitrā. Tu adfers etiā vnā adulationē Hieronymi ad Damasum, ad quod respondēt breuiter, vt tu videas quomodo dixerit verum Hieronymus, quando dicit, quòd Romana ecclesia fuerit semper inuiolata: & quòd manebit sine vlla hæreticorū insultatione praua lente: viso quòd Nouatus fuit de ecclesia Romana, & multi Papæ fuerunt hæretici, sicut etiā hodie: adeò quòd Apocalypsis tangit etiā ad digitū, quādo dicit quòd bestia sedet super septem mōtes. Postea tu ponis interpretationes Doctorum, sed tu vis quòd non ambulent pari passu, sicut legata & fidei cōmissa, sed quòd habeāt de spiritu domini Papæ-diaboli. Sed de illo nemo dubitat sicut dictū est, quin debeāt interpretari Scripturæ per eos qui habent donū prophetiæ. Sed ad videndū quis habeat Spiritū Dei, & quis habeat spiritū mendaciū, qui se transfigurat in angelū lucis, nos nō sequimur tuā regulā, quia tu nō vis aliud nisi vt probet Romanus Lupus cū suis: nos ve-

EPISTOLA

rò volumus vt probetur etiam ipsa interpretatio
 Scripturæ per ipsammet Scripturam, & tenemus
 pro diabolicis omnia quæ nõ cõcordāt cū ista regu-
 la. Et pro exemplo, nos temet accipimus, quia quā-
 do dicis quòd doctores maxima orationis instantia
 & vitæ puritate promeruerunt sacrarum lumen
 Scripturarum, nos dicimus quòd ista doctrina est
 falsa: & hoc probamus examinando eam ad Scri-
 pturam, quæ ostendit quòd tu es pseudopropheta si-
 cut Balaam: quem etiam tu superas in hoc, quòd
 ille & asina sua erāt duo, tu verò & mulus tuus
 estis vnū animal de Aluernia. Nā Scriptura te
 demētitur de isto articulo, quando ipsa vocat Do-
 na Spiritus sancti, gratiam: quia gratia nõ erit gra-
 tia, si tu præsupponas meritum, siue de cõgruo, si-
 ue de condigno: quorum vtrunque est incongruis-
 simum, & incondignissimum quòd resonet in ec-
 clesia Dei, quæ scit quòd Spiritus sanctus non da-
 tur nisi gratis, & quia ita placet Deo propter
 Filium suum, sine vllō merito nostro. Quāobrē
 etiam quando tu te exclamas sicut vnus cæcus
 qui amisit suum baculum, aliās quando tu rudis
 sicut vnus mulus in curia Palatij: isti hæretici di-
 cunt quòd tu nescis contra quē tu habeas, quia ne-
 mo negat

mo negat debere esse Doctores: sed omnes homines: imò etiam pueri clamant, dicentes, Quòd non est Doctor quicunque se dicit Doctorem, & habet vnum pileum sicut vnum pastillum ad calidum fassamentum, & caput sicut caput brassicæ capitata, d'vn chou cabus Gallicè: sed quòd is est bonus Doctor, qui dat interpretationem conformem Scripturis, & tendentem ad gloriam non Papæ sed Dei, etiamsi non sit Sinapiuorus, sicut magister noster de Gouea: neque testis periurus, & excommunicatus per compita, sicut magister noster Maillardus cum sua facie radiante ex spiritu lagenæ: neque vnus ravidus cholericus, sicut magister noster Picardus: neque vnus bonus asinus, neque vnus finis in materijs beneficialissimis. Et super hoc bene sunt tecum, quòd tu fateris quòd inter istos doctores est sæpe magna differentia: & etiã hoc addunt, quòd bene apparet in hoc quòd nulla est opinio, cuius pro, & cõtra nõ possit inueniri in Doctoribus. Et ideo non erat necessitas vt tu adduceres stultã interpretationẽ Cassiodori super illo Danielis 12, Multi transibunt: & stultã allegoriam Gregorij in pastoralis, quã ipse corripit locum illũ, Secuerunt Galaad ad dilatan-

EPISTOLA

dum terminū suū: quia bene posset dici Gregorio
 de hoc loco & alijs pluribus, quòd hæc cauda nō
 est huius vituli. Et dicunt etiā, quòd vos accipiat
 pro vobis ipsis omnia quæ dicitis contra eos, quia
 vos estis qui cōdemnatis bona dicta Patrū, & cor
 rumpitis ea quantū potestis: sicut fecerūt appare
 re in libris quibus est plenus totus mundus, sicut
 etiam corrumpitis sanctam Scripturam, quādo ad
 probandum quòd fugiendi sunt heretici, tu addu
 cis illum locum, Cum sancto sanctus eris, qui nihil
 pertinet ad propositum. Et ita ad primum librum
 tuum, factum aduersus pseudo-euangelistas. Ego
 etiam addam secundum, quia brevis est: super quo
 dicunt isti in principio, quòd quamuis pauca verba
 habeat, habet tamen in se longissimas fatuitates:
 quia tu vis probare quod nemo negat, scilicet
 quòd fuerunt aliquæ consuetudines in ecclesia, &
 quòd pro hoc probando tu respexisti Concordan
 tias tuas, in verbo Consuetudo (nescio an sit ver
 bum vel aduerbium, & ego non curo.) Et primo
 loco tu adfers Luca 1, vbi dicit Zachariam obser
 uasse sacerdotij consuetudinem. Super quo, domi
 ne Nuper-præsident, dicunt, quòd si tu bene legis
 ses Leuiticum cap. 16, & quæ ordinata sunt in
 templo

templo de vicibus sacerdotum, tu nunquam dixiſſeſiſt. am conſuetudinem de qua dicit Lucas, non fuiſſe ſcriptam, niſi fortaiſſis tu voluiſſeſ negare contra conſcientiam quod eſt verum, ſicut tu ſemel inter alia feciſti illi cui reliqueras vendendum tuum vinum, quando tu ſemel iuiſti in Aluerniam. Dicunt etiam quòd tu facis pariter quando tu allegas locum de Corinth. 1. 12. quia eſt ibi authenticè ſcripta conſuetudo, de qua loquitur Paulus. Sed tu es vnus ſtultus, qui putas quando loquimur de Euangelio, quòd non loquimur de epiſtolis Pauli: quòd ſi viueret Paulus ipſe benè tibi oſtenderet, quòd ſua doctrina eſt Euangelium, & alloqueretur bene tuam barretam. Et ita tu non intelligiſ quid ſit conſuetudo, quando tu non extendiſ niſi ad legem non ſcriptam: quia extenditur ad omnem modum faciendi, ſiue ſit ſcriptus, ſiue non, vt patet per ſupradicta: & pueri ſcholæ ſciunt, qui nunquam ſtuduerunt in iure Canonico. Sed quod ſpectat ad ceremonias Baptiſmi, ipſi dicunt ſic, Domine Nuper-præſidens nos ſic arguimus, Si iſtæ cōſuetudines ſunt immutabiles, cur ſunt mutata? nam non ſolet præguſtari lactis & mellis concordia in Baptiſmo: ſin autem muta-

EPISTOLA

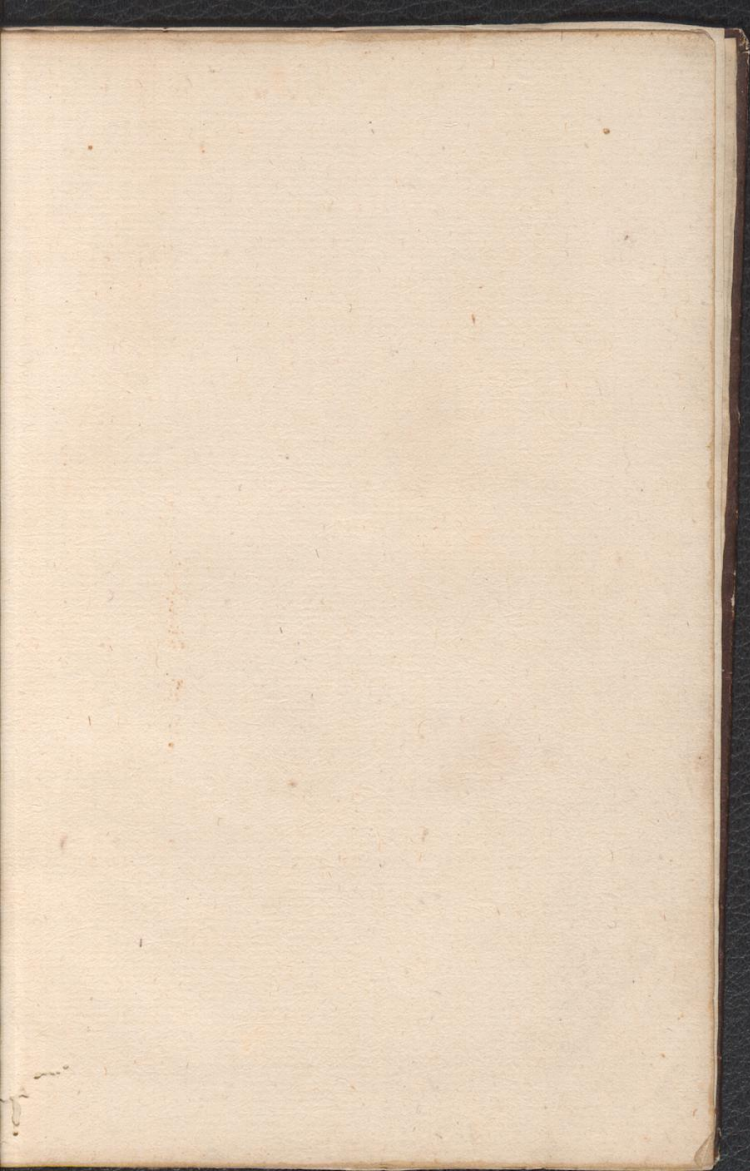
biles, cur non auditis causas propter quas mutave-
 rimus, & non facitis nisi clamare, nos contemne-
 re patrum consuetudines? Sed dicunt isti, Citius
 traheremus unum crepitum ex vno asino mor-
 tuo, quam unam bonam rationem ab isto Mulo-
 presidente. Et ita finit responsum ad vestrum se-
 cundum librum. Nam secundum capitulum illius (sic
 dicunt hæretici) est totum etiam è directo contra
 vos, quia nemo est qui non videat consuetudines
 Ecclesiæ ex magna parte mutatas ubique: partim
 quia sic oportuit propter mutata tēpora, sicut vos
 expresse & formaliter dicitis cap. 3. lib. sequen-
 tis, immemor quod mēdax debet esse memor suo-
 rum dictorum: partim per suggestionem diaboli,
 qui prævaluit etiam authoritati Scripturæ per iu-
 stum iudicium Dei apud Papam & suos, ut quā-
 do sustulit distributionem calicis contra verbum
 Dei, & consuetudinem ecclesiæ, quam non po-
 testis negare, nisi velitis esse effrontes sicut me-
 retrices quod estis. Ego quoque volo hīc facere
 finem primi huius tractatus, quem ego vobis dire-
 xi, domine Nuper-præsident, bene fastiditus de
 duabus rebus. Primum quod fuit necessitatis dice-
 re vobis tanta quæ non feretis patienter: deinde
 quod

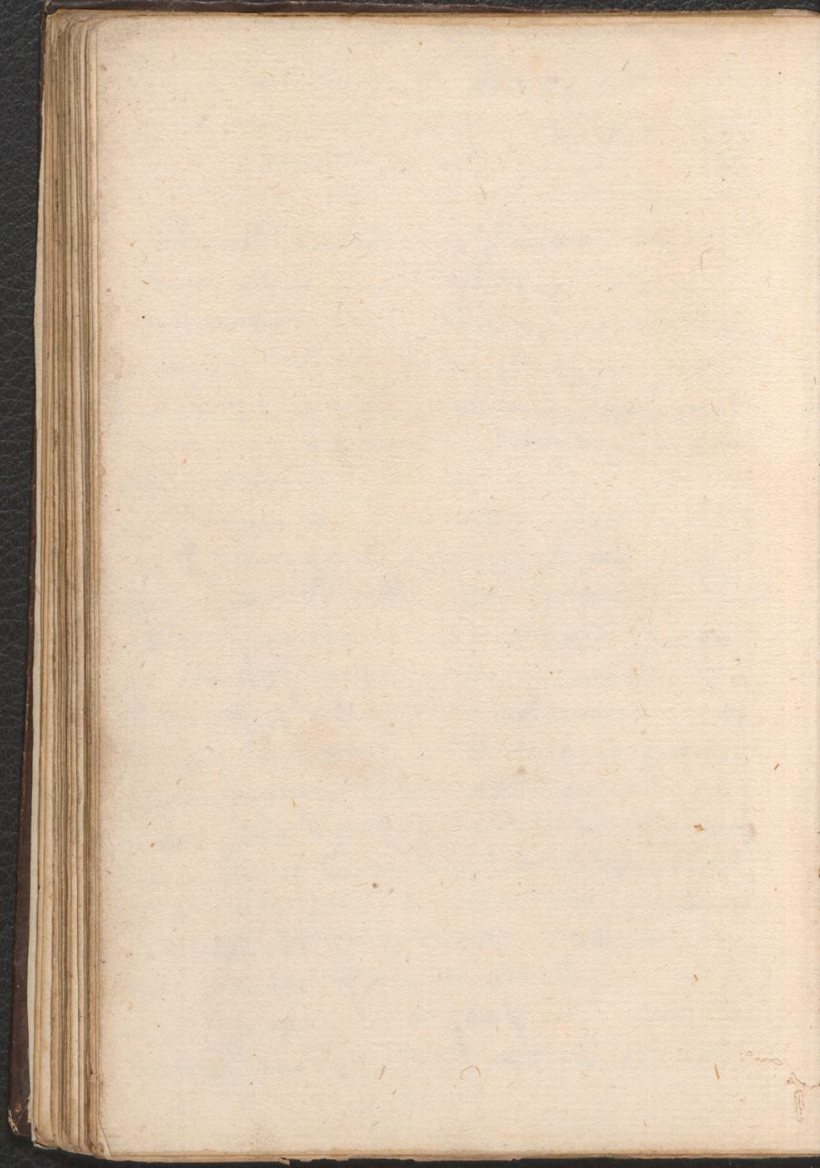
quòd ego non poteram citius expedire me . Sed
quod ad primum , vobis subueniat quòd ego dixi
vobis discedendo , quia bene sciebam quòd fuisset
melius de non excitare catum qui dormit : sed no-
luistis me credere , & misistis me in hanc patriā
cum magno & euidenti periculo , & ego vobis o-
bediui , quia ego vellem etiam pro vobis facere tā-
tum , quantum vos pro Papa , id est damnare teip-
sum pro illo , pro habere vnum pileum , vel ad mi-
nus vnum episcopatum cum vestra abbatia . Ita-
que igitur ne recalcitretis choleram vestrā super
me , domine Nuper-præsides , sed ponite vestrū bir-
rū bene profundē , & inspicite bene quomodo fa-
ciatis barbā istis hæreticis : & nō fastidite vos ni-
mis , sed sēper bibite de meliori . Et quia nō potestis
loqui Latinū , ego vobis cōsulo vt vos etiā , sicut alij
mādetis quærere magistrū nostrū Ioachimū Pe-
rioniū , Benedict. Cormariacenū qui bene rinabit i-
psis suū clauū , sicut iā fecit Melāthoni : quāuis cū
hīc loquuntur de eo , dicunt quòd est sicut æs so-
nans , quomodo dicit Paulus , & quòd est etiam
æquē magnus asinus in Theologia , ac tu es mulus
de tua patria . Et ego me dubito quòd breui habe-
bit solutionem suam , sicut tu . Ego cras me ponam

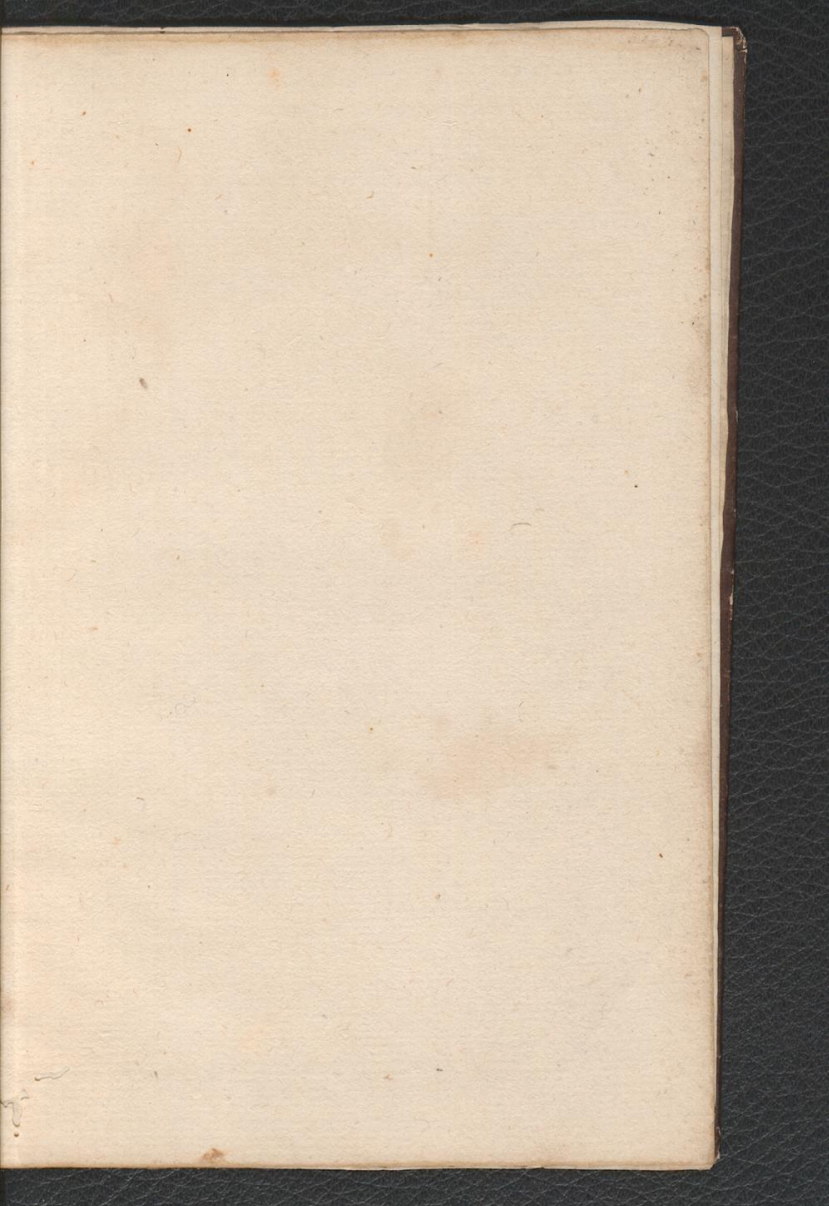
ad reliquum, quod ego mittam ad te quàm citius,
quia bene me fastidio, quòd ego non video vestrà
Nuper-præsidentiam: quannus isti hæretici sunt
satis lati quando volunt, sed oportet semper loqui
de Deo, & non sunt hîc commatres, (tu bene me
intelligis) & nos omnes sumus homines. Quare
etiam ego redibo quanto ocius potero, & precor
ut tu me recommends bene omnibus socijs, &
dominæ Margaritæ, & dominæ Ioannæ, & do-
minæ de la cote violette, & vndecim millibus
Virginum, quæ sunt circa Abbatîâ tuam, in Sali-
cetis, & domino Ponceto, & compatri tuo Ligna-
rio galli, & compatri tuo (quem primum nomina-
re debui) domino generali Mathurmorum: qui si
irascetur quia posui ipsum vltimū, dic ei quòd e-
tiam qui canit magnam Missam vadit vltimus
in processione. Recommendo me tuæ gratiæ, &
te recomendo Deo pietatis qui est super tuum
busetum, & omnibus sanctis & sanctabus para-
dyfi. Esto sanus & sacrilegus, sain & ale gre Gal-
licè, per omnia secula seculorū. Enouae, Amen.
Et ecce vnum bombum pro istis hæreticis, & post
ea finem. Gebenna.

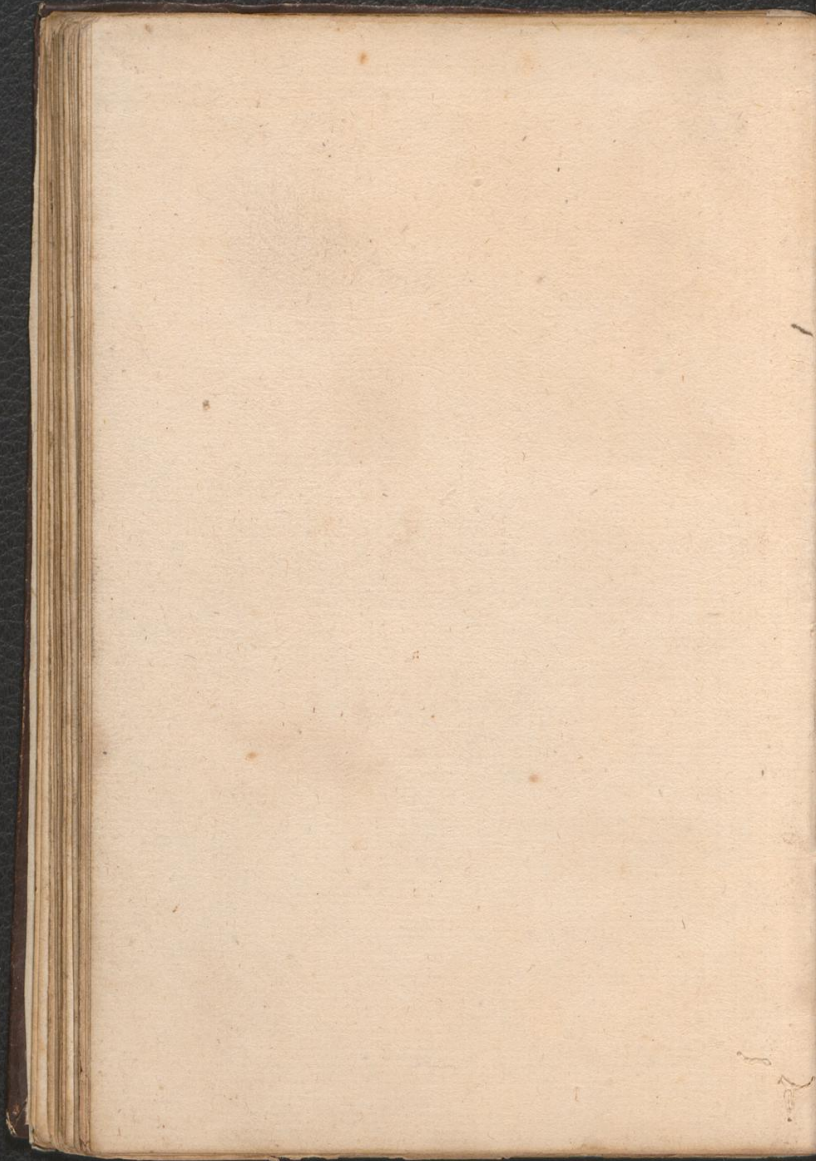
^{me}
La p^{re}sente et reuelation du
p^{re}sente Esdras

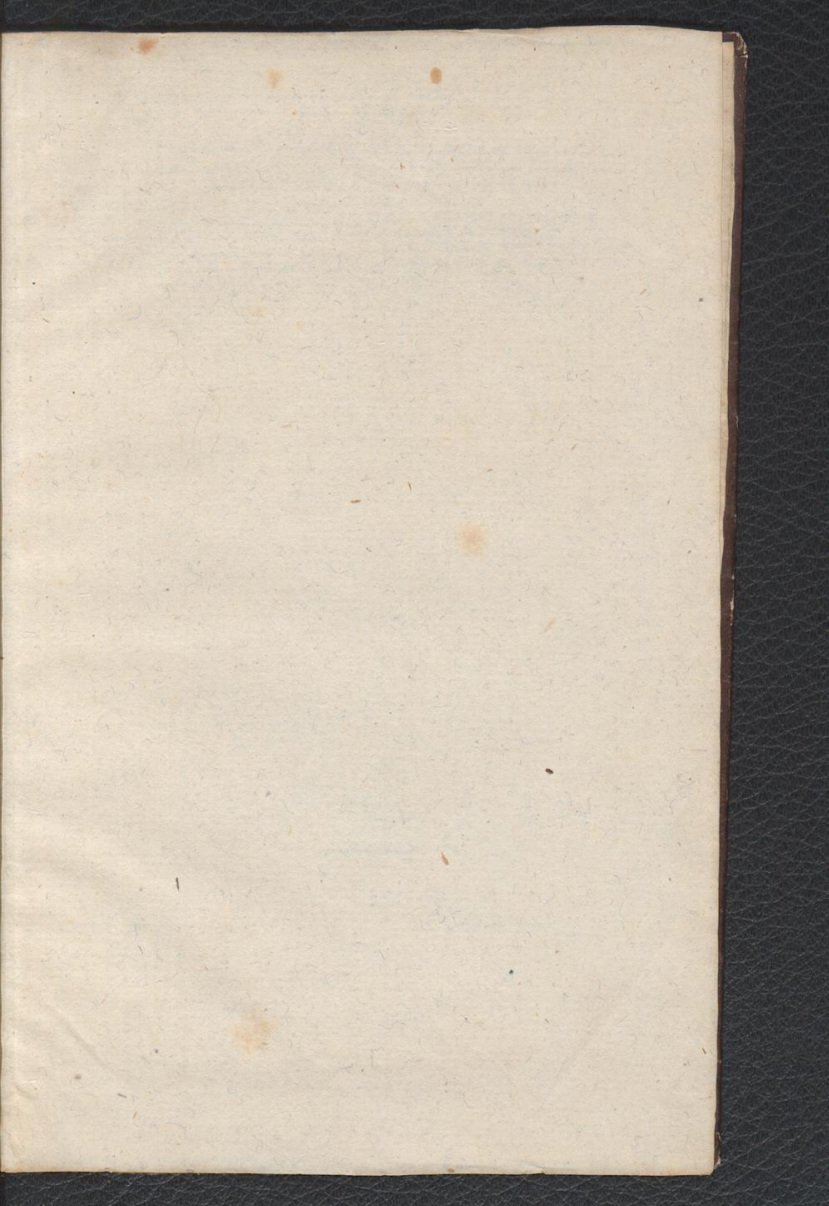
La p^{re}sente reuelation: on autrement dit la
reuelation que Dieu reuela au bon saint
Prophete Esdras. Pour reueiller
Les ames qui seront fertiles: et en grand
abondance de biens. Et ainsi pour sçauoir
Les autres ames famines pour pourvoir
maigres et faibles et de pain de lait et de miel.
Et pour reueiller Les ames qui
seront faibles en esglise et en monde et en
grande guerre et bataille entre Les
roy et Les peuples: et autres reuelations.
Et Les autres ames pour sçauoir la
paix et grand et ainsi la p^{re}sente du
p^{re}sente. Ainsi pour sçauoir reueiller
Le temps de guerre sera long et fort
maigres et faibles et grand besoin et
de manger de pain. Et grand besoin de
manger sur mer. Et ainsi Les autres
ames pour reueiller Le temps
sera fort doulx et suet. Et ainsi
La mer sera paisible et quoy et
fertile de poisson. Et ainsi après

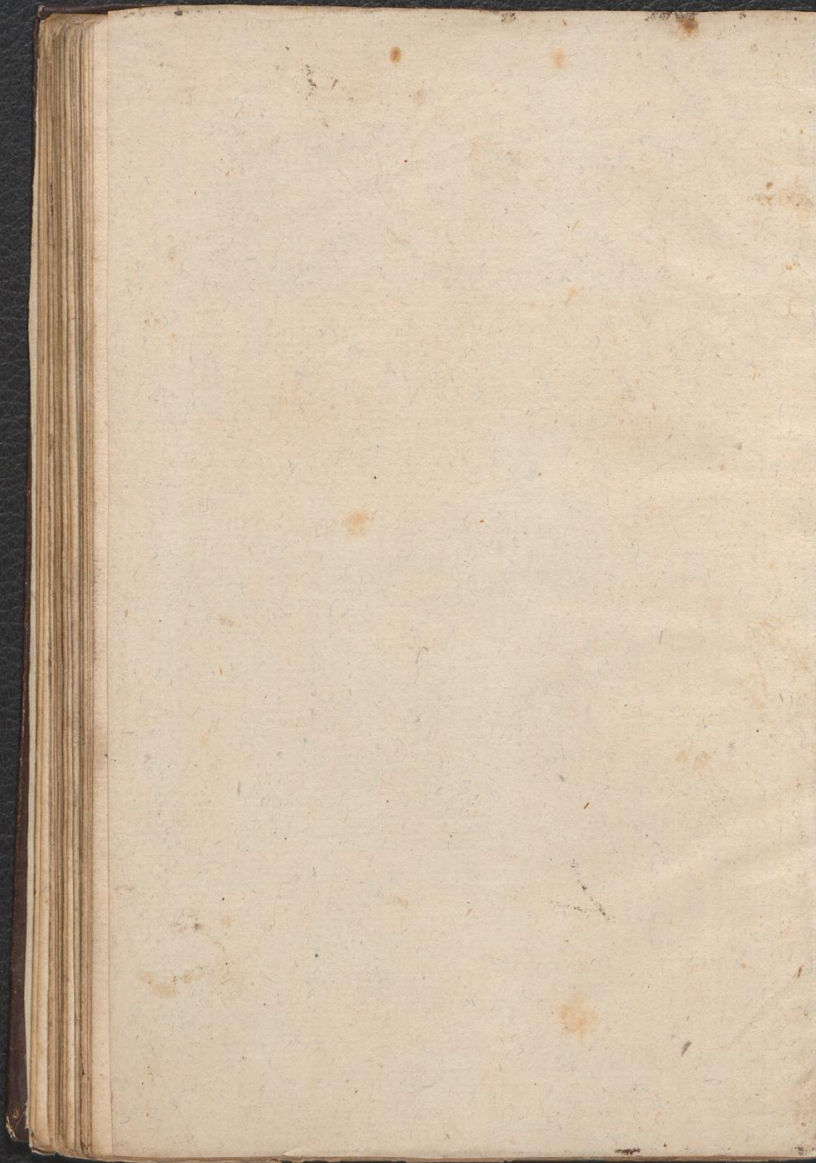

Benedictus Chommellus Vivianensis
possessor hujus libri, anno 1569. —

*Le Panavant de Théodore de Bèze. Epître de Maître Benoît
Panavant à Messire Pierre Lixet où il lui rend compte de
sa mission à Genève et de ses conversations avec les hérétiques.
Traduite pour la première fois du latin macaronique de Théodore
de Bèze, par Bédore Lédoux, avec le texte en regard et la complainte...
Paris, Librairie, 1875, in-18, étonné, de VIII-208 p. pap. de Hollande. p. 3. 50.
Les notes non signés, par l'éditeur appartenant à la Duchat-commission
de Rabelais, et dont certains des Mémoires de Littérature de Salengre, la Haye,
1716.*

Bc 3319

Réserve

